

**КЕЧА ТОШКЕНТДА, МИРЗО УЛУҒБЕК НОМИДАГИ
ИСТИРОҲАТ БОҒИДА МАТБУОТ ВА ОММАВИЙ АХБО-
РОТ ВОСИТАЛАРИ ХОДИМЛАРИ КУНИГА БАҒИШЛАН-
ГАН БАЙРАМ ЙИҒИЛИШИ ВА ТАНТАНАЛАРИ БЎЛИБ
ЎТДИ.**

Бугунги таҳликали замонда ҳар қайси онгли инсон, ёши, касби-кори, лавозимидан қатъи назар, ўзига руҳан яқин, қувонч, ташвишлари, дарду ғамига шерик бўладиган бир суҳбатдош излайди. Менинг назаримда, матбуотни ана шундай суҳбатдошга қиёслаш мумкин. Айни вақтда шунини яхши англаб олиш зарурки, бизнинг нозиктаб, кўпни кўрган, доно халқимизга муносиб суҳбатдош бўлиш осон иш эмас. Бу барчамиз, авваломбор, матбуот заҳматкашлари учун энг муҳим ва долзарб вазифа бўлиши керак.
(Президент Ислом КАРИМОВнинг Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимларига йўллаган табригидан)

Газета 1997 йил
27 августдан чиқа
бошлаган

2000 йил,
28 июль - 4 июль, № 25 (141)

АНЖУМАН

**МАТБУОТ ВА
ПРОКУРАТУРА**

Тошкент вилоят прокуратурасида Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари кунига бағишланган матбуот конференцияси бўлиб ўтди. Конференцияни Тошкент вилоят прокурори К.Исмоилов очди ва матбуот ходимларини анъанавий касб байрамлари билан қутлади.

«Қонун ҳимоясида» журнали ва «Хуқуқ» газетаси Бош муҳаррири А.Абдуразоқов «Миллий мафкура ва ҳуқуқий матбуот. Журналистларнинг Ўзбекистон Республикаси Президентни Ислом Каримовнинг «Фидокор» газетаси муҳбири саволларига жавобларидан келиб чиқадиган вазибалари» мавзусида маъруза қилди.

Президентимиз Ислом Каримов «Фидокор» газетаси муҳбири саволларига жавобларида мафкуравий бўшлиққа асло йўл қўйиб бўлмаслиги ҳақида алоҳида тўхталиб ўтган эдилар, - деди Бош муҳаррир ўз маърузасида. - Ҳуқуқий маданият мустақиллик мафкурасининг таркибий қисми ҳисобланади. Худди шу соҳада ҳам бўшлиққа йўл қўйилиши оқибатида экстремистик кайфиятдаги ҳар хил оқимларнинг илдиз отишга шароит яратилди. Мана энди улар айрим иймони суст кишиларни, айниқса, ёшларни ўзига оғдириб, тинчлигимизни ва осойишталигимизни бузишга уринмоқда.

Хуқуқ-тартибот идораларимиз

жиноятчиликнинг барча ҳўринишларига қарши муваффақиятли кураш олиб бормоқдалар. Бирок мафкуравий бузғунчиликка қарши кураш прокуратура учун ҳам янгилик эди. Мана шу жойда матбуот, оммавий ахборот воситалари кўмакка келди ва эндиликда ундан самарали фойдаланиш масаласи кун тартибига чиқмоқда.

Юртбошимиз ўз жавобларида бу соҳадаги вазибаларимизнинг асосий йўналишларини аниқ кўрсатиб берганлар.

Булар куйидагилар:

Кучли давлатдан кучли жамиятга ўтиш жараёни келгуси асрда ҳам шиддат билан давом этади. Жамият эса иймон-этиқоди бутун, қонунни ҳўрмат қиладиган, билимли ва юксак маданиятли кишилари билан кучли, тўлақонли бўлади. Бинобарин, ёшларнинг ҳуқуқий тарбияси масалалари, оила, мактаб, маҳалла, ота-она ва фарзанд муносабатлари, бу соҳадаги миллий урф-одатларимиздан тортиб, давлатимизнинг амалдаги қонунларига биз, (Давоми 2-бетда).

РЕСПУБЛИКА
ПРОКУРАТУРАСИДА

**ИЖТИМОЙ ҲИМОЯ –
ПРОКУРАТУРА ЭЪТИБОРИДА**

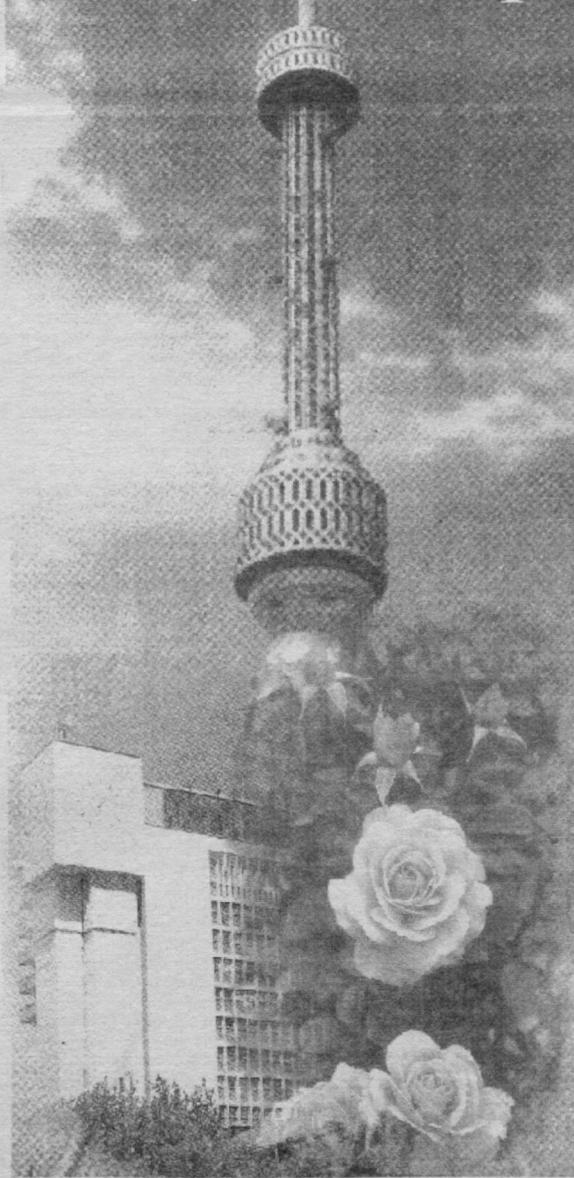
Кеча Республика прокуратурасининг мажлислар залида идоралараро Мувофиқлаштирувчи Кенгашининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди.

Йиғилишда вазириликлар ва муассасаларнинг раҳбарлари ва масъул ходимлари, Республика прокуратураси Марказий Маҳкомасининг бошқарма ва бўлим бошликлари ҳамда бошқа тезкор ходимлари, Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳар ва вилоятлар прокурорларининг биринчи ўринбосарлари, оммавий ахборот воситаларининг вакиллари иштирок этдилар.

Мажлисида Ўзбекистон Республикаси Молия, Меҳнат ва Ижтимоий таъминот вазириликлари, Халқ банки, Республика почта ва телекоммуникациялар агентлиги тизимларида ҳамда маҳаллий ҳокимликлар ва ўзини-ўзи бошқариш идораларида кам таъминланган ва болали оилаларни ижтимоий ҳимоя қилишга қаратилган Президент фармонлари ва тегишли қонунлар ижроси юзасидан ўтказилган текшириш яқунлари ҳақидаги масала муҳокама қилинди. Бу ҳақида Республика прокуратураси умумий назорат бошқармаси бошлиғи Ҳамза Маҳмудов ахборот берди.

Музокаралардан сўнг Мувофиқлаштириш Кенгаши билдирилган танқидий фикр ва мулоҳазаларни эътиборга олган ҳолда бу соҳада ишлар аҳолини яхшилаш юзасидан тавсиялар қабул қилди.
(Ўз муҳбиримиз)

**Байрамингиз
муборак бўлсин,
азиз ҳамкасблар!**

ҲАМКАСБЛАРИМИЗНИ ҚУТЛАЙМИЗ!

Ўзбекистон Республикаси Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари кунини муносибати билан Республика Бош прокурорининг таъриғига асосан Республика прокуратурасининг «Қонун ҳимоясида» журнали ва «Хуқуқ» газетаси бирлашган таҳририятининг қуйидаги ходим-

лари: НАЗАРОВ Бахтиёр Мамедович – «Хуқуқ» газетаси Бош муҳаррири ўринбосари, АЛИМОВ Ғофуржон – «Қонун ҳимоясида» журналининг масъул котиби, ИСЛОМОВ Дилшод – «Хуқуқ» газетасининг масъул котиби «қимматбахо совға» билан мукофотландилар.

«ХУҚУҚ»

юридик газета

Таъсисчилар:

Ўзбекистон Республикаси прокуратураси, Тошкент шаҳар ва Тошкент вилояти прокуратуралари, «Қонун ҳимоясида» журнали

Бош муҳаррир:

А.АБДУРАЗЗОҚОВ

Таҳрир ҳайъати:

Мэлс Наимов, Ботир Пўлатов, Бахтиёр Назаров (Бош муҳаррир ўринбосари), Комилжон Исмоилов, Дилшод Исмолов (масъул котиб), Лола Шомуродова, Зайниддин Мамадалиев

Газета Давлат матбуот қўмитасида №00150 рақам билан рўйхатга олинган Нашр кўрсаткичи — 231, 232

Манзил: Тошкент шаҳри, академик Яхё Фуломов кўчаси, 66-уй. **Телефонлар:** 77-72-25, 133-82-34

Таҳририятга келган қўлёзма ва суратлар эътиборини қайтарилмайди. Муаллифларнинг фикрлари таҳрир қилганидан фарқланиши мумкин. Газетада босилган факт ва далиллар учун муаллиф масъул. Нашримиздан кўчириб босилганда «Хуқуқ»дан олинганлиги кўрсатилиши шарт. Тижорат аҳамиятига молик материаллар ** белгиси остида чоп этилади.

Газета андозаси таҳририят компьютер марказида Pentium-II MMX - 333 компьютерида саҳифаланди.

Саҳифалаш ва дизайн ишларини Б.Саидов бажарди.

Газета «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни басмахонасида офсет усулида А-3 форматда чоп этилган. Корхона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41.

Буюртма Г - 552 Нусхаси — 17258

Басмахонага топшириш вақти 20.00 Басмахонага топширилди 19.30

Газета ҳафтанинг чоршанба кунлари чиқади

Навбатчи **Н.МАХМУДОВ**

Сотувда эркин нархда

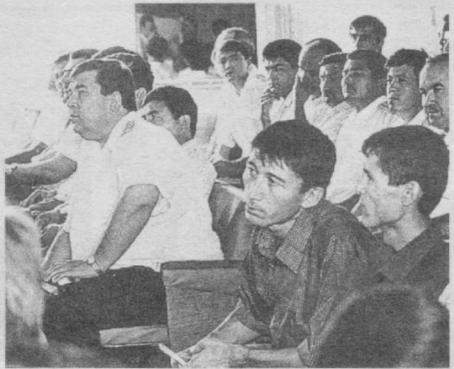
1 2 3 4 5 6 7 8

АНЖУМАН

МАТБУОТ ВА ПРОКУРАТУРА

(Бошланиш 1-бетда). журналистлар учун, шу жумладан, прокуратура ходимлари учун ҳам ахборот оқими ва босимини қувватлантирадиган генератор роляни ўйнайди.

танга, халқига сарф қилинган, мард ўғлонлари, қизлари билан қадам қўяди.

Иккинчидан, Президентимиз мазкур жавобларида алоҳида таъкидлаганларидек, матбуот жамоатчилиги назоратини шакллантирадиган минбар ҳамдир. Жамиятни ҳаракатлантирадиган механизмлар, жумладан, ҳуқуқ-тартибот идоралари ҳам аниқ маромда ишлаши учун қудратли сўз қуроли билан қуролланган кучли жамоатчилик назорати зарур.

Анжуманда сўзга чиққанлар бугунги ҳуқуқий наشرлар фаолиятида намоён бўлаётган ижобий ўзгаришларни таъкидлаш билан бирга, уларда чоп этилаётган айрим материалларда ҳолислик, чуқур таҳлил, ҳаққонийлик етишмаслигини танқид қилиб, фикр-мулоҳазаларини ўртага ташладилар.

Афсуски, уларнинг аксарияти ўз тасдиғини топмаётгани бор гап. Мухбирлар журналист текшируви оlib бориш жараёнида зарурат сезилганда юристлар билан маслаҳатлашсалар, тегишли қонунларни синчиқлаб ўқиб чиқиб, шундан кейин танқидий мақолани эълон қилсалар мақсадга мувофиқ бўларди.

Битта нарса менга таскин беради. Бизнинг атрофимизни бошқа бир янги авлод тўлдириб бормоқда. Бу авлоднинг юраги қулликдан, кўрқувдан холи, нияти тоза, ўз билимига, қўлидан нима иш келишига қаттиқ ишонди. Бу авлоднинг ислохотларга таъсири йил сайин кучайиб бормоқда. Менинг назаримда, Ўзбекистон келгуси асрга Ва-

Айниқса жиноят ишларига доир мақолаларни суднинг қонуний ҳукми чиққандан сўнг чоп этиш зарур. Токи кимнингдир хатоси билан инсон ҳуқуқлари бузилишига йўл қўйилмасин.

У.Иномов, Тошкент вилоят прокуратураси биринчи ўринбосари: — Бугунги кунда прокуратура ва

ПРОКУРОР НАЗОРАТИ

ХАЛҚ НАСИБАСИ ДАХЛЕСИЗ

Республика прокуратураси идоралари томонидан Ўзбекистон Республикаси Вазирилар Маҳжамасининг 2000 йил 19 майдаги «2000 йилги бошқоқ дон экинлари ҳосилини йиғиштириб олишни ушшоқлик билан ўтказиш масалалари тўғрисида» қарори талабларининг бажарилишини таъминлаш юзасидан таъсирчан прокурорлик назорати олиб борилмақда.

Хусусан, Самарқанд вилояти, Пастдаргом туманидаги «Қумтепа» жамоа ҳўжалиги оғбор мудир Б.Бекниязов 2000 йил 1 июн кунини ҳўжаликнинг 4470 килограмм арпа донини фуқаро Н.Ҳамиджоновга бериб юбориб, мансабини суиестемол қилган.

Фарғона вилояти, Учкўприк туманидаги Дехқонов номи ширкат ҳўжалиги бош ҳисобчиси О.Фуфрон ширкат ҳўжалиги ҳайдовчиси Н.Ортиқовга ширкат ҳўжалиги оғборидан 3 тонна бурғойни олиб чиқиб, сотиб келишни буюрган. Ҳайдовчи Н.Ортиқов эса бу донни туманнинг «Қаттабахрин» қишлоғида яшовчи М.Эргашевга сотиб, 20 минг сумини олдидан олган ва қолган маблағни кейин олишга келишган.

ларидаги маҳаллий ҳокимиятлар, ички ишлар бўлимлари ва бошқа мутасадди идоралар билан ҳамкорликда олиб борилган ишлар довомида аниқланган қонунбузилиши ҳолатлари бўйича ҳам қонуний чоралар курилмоқда.

Афсуски, бебаҳо бойлигимизни асраб, уни давлат оғборларига нест-нобуд қилмай етказиб бериш ўрнига уни талон-тарож қилаётган кимсалар ҳам учраб турибди.

Жиззах вилояти, Фалларол тумани прокуратураси томонидан «Қипчоқсув» ширкат ҳўжалигида текшириш ўтказилганда, шу ҳўжаликнинг 2-бўлими хирмонга мудир ва зифасида ишлаб келган О.Аҳмедов ўзига ишониб топширилган 5350 қг. арпа донини хирмонга туширмасдан фуқаро Р.Худоевнинг оғбор ҳисобчасига тўктириб, ўзлаштириш мақсадида яшириб қўйганлиги аниқланган.

Наманган вилояти, Наманган тумани, Й.Охунбоев номи жамоа ҳўжалиги бошқаруви раиси А.Нурсултолаев ва бош ҳисобчиси Ж.Пўлатов дон тайёрлаш режасини ошириб кўрсатиш мақсадида 2000 йил 11 июни кунини статистика ва ҳисоблаш маркази ҳамда туманқишлоқ ва сув ҳўжалиги бошқармасига топширилган ҳисоботларда 34000 қг. дон ишлаб чиқарилганлигини қайди этиб, ушбу ҳосил жамоа ҳўжалигининг ўримдан бўшаган майдонларидан 336 нафар фуқаролар томонидан териб олинганлиги ҳақида қалбаки ҳужжатлар тузиб, давлат манфаатларига ҳиддий зиён етказишган.

Биргина Тошкент вилоятининг Бекобод туманида республика ҳудудидан 418405 сўмлик бошқоқ донни қўшни Тожикистон Республикасига олиб чиқиб кетишга уринган 15 та фуқаро аниқланган, улардан галла олиб қўйилган ва айбдорларга нисбатан маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисида ишлар қўзғатилган.

Вилоят прокурори томонидан 2000 йил 21 июн кунини мазкур қонун бузилишларини зудлик билан бартараф этиш тўғрисида уюшма бошқаруви раиси ва тегишли банк бошқарувчиларига амрномалар киритилди ва ушбу амрномалар асосида 45 млн. сўмлик ҳисоб-китоб ишлари амалга оширилди, қолган 75 млн. сўмлик маблағларнинг тўлиқ тўлашни чоралари қўрилмоқда.

Юқорида айтилган ҳолатлар бўйича жиноят ишлари қўзғатилиб, тергов ўтказилмоқда.

Айнан шундай жинойи ҳаракатларни содир этган Наманган тумани, К.Солиев номи жамоа ҳўжалиги бошқаруви раиси Х.Холбоев ва бош ҳисобчиси Х.Сайфуддинов, шу тумандаги «Пахтаобод» жамоа ҳўжалиги бошқаруви раиси Н.Холбоев ва бош ҳисобчиси М.Урмоновларга нисбатан ҳам жиноят ишлари қўзғатилди.

Шунингдек, Сирдарё вилояти боғжона бошқармасига қарашли «Малик» боғжона пунктига фуқаро А.Данияров бошқарувдаги автомашина кўздан кечирилганда унинг салонига «Нива» ва «Енисей» русумли галла ўрш комбайнларида ишлатиладиган 58 дона ремен ҳужжати Қозоғистон Республикасига олиб чиқиб кетилаётганлиги аниқланган.

Текширишларда аниқланишича, Қишлоқ ва сув ҳўжалиги вазирилик тизимидаги бир қатор ҳўжаликларнинг раҳбарлари ва бошқа мансабдор шахслари ҳосилни нобудгарчиликсиз ўриб-йиғиб олиб давлатга сотишни ташкил этиш ўрнига шахсий манфаатини қўлаб, баъзи бир қўли эгри шахслар билан биргаликда бошқоқ дон ҳосилини талон-тарож қилишга йўл қўймоқдалар.

Айрим ҳўжаликлар раҳбарлари ва бошқа мансабдор шахслари бошқоқ дон экинларини етиштириш ва давлатга дон сотиш юзасидан тузилган шартномаларни бажаришда сохта оғбу ва шахсий бойлик орттириш мақсадида расмий ҳужжатларни қалбақлаштириш каби жинойи ҳаракатларни содир этмоқдалар.

Айнан шундай жинойи ҳаракатларни содир этган Наманган тумани, К.Солиев номи жамоа ҳўжалиги бошқаруви раиси Х.Холбоев ва бош ҳисобчиси Х.Сайфуддинов, шу тумандаги «Пахтаобод» жамоа ҳўжалиги бошқаруви раиси Н.Холбоев ва бош ҳисобчиси М.Урмоновларга нисбатан ҳам жиноят ишлари қўзғатилди.

Ушбу ҳолат бўйича А.Данияровга нисбатан жиноят иши қўзғатилиб, тергов ўтказилмоқда.

Халқимизнинг эртанги кунини ўйламай ризқ-рўзимизни талон-тарож қилган кимсалар қонун олдида жавоб берадилар, албатта. Лекин уларнинг гуноҳига яраша яна бир қаттиқ жазо бор. Халқимиз бундай шахсларга нисбатан нафрат билан қарайди. Бундай оғир жазога дучор бўлганлар виждон азобида яшайдилар. Қинғир ишлардан оғоҳ бўлайлик, азизлар.

Ш.ТУРДИБЕКОВ, Республика прокуратураси уюмной назорат бошқармаси катта прокурори. **О.СУВОНОВ,** бошқарма прокурори

БИЗНИНГ ТАЯНЧИМИЗ

Танишинг:

Энг фаол муаллифларимиз

Фулом ШУКУРОВ — Республика прокуратураси бошқарма бошлигининг ўринбосари, «Хуқуқ»нинг жамоатчи мухбири

«Хуқуқ» chorshanba kuni muštariylar qūliga etib boradi. Men xam kўplaб muštariylar qatori ўzimizning gazetani inttiklik bilan kutaman. Xar gulning ўz xidi bor deganlaridai, gazetalar orasida «Хуқуқ»ning ўz ўрни бор. Tўg'risi, шеърларим ва maқoлaларимнинг чoп этилгани учунми, газета кўзимга oловдай кўринади. Кўп ҳoлларда газета дўкoнларида oдамларнинг «Хуқуқ»ни сотиб oлаётганини кўриб ижодий жамоа бекор ишламайпти экан деган фикр хаёлдан ўтади. Tўg'risi, ижодий жамоанинг меҳнати бесамаp кетмайпти. Буни газета тўфайли ёрдам олиб, тахририятга миннатдорчилик хатларини битган муštariйлaрининг дил сўзларидан хам билса бўлади. Ана шундай миннатдорчилик мактубларини ўқиб, қалбнинг кувончга тўлади. Айниқса, xar chorshanba

республика газеталарининг шарҳи кўрсатади «Хуқуқ»ни хам шарҳлаганда юрагимизда фарҳанши туйғуси жўш уради. Газетанинг кейинги сонларида чoп этилган «Қонунбузарликларга қарши қонунни бузиш билан курашиш бўлмайди», «Ерилгин тош, ёрилгин» мақoлaларининг чўқур таҳлили менга жуда ёқди. Спорт мавзусидаги чиқишлар хам кўплаб муštariйлaрининг эътиборига тушмоқда.

Сўзининг қудрати атомдан кучли, деган гапни кўп бор эшитганмиз. Ана шу қудратли кучдан унумли фойдаланишда «Хуқуқ» мухбирларига oмад тиламан. Сизларнинг қалбингизни ҳеч қачон ижодий кувонч тарқ этмасин дейман.

Насимхон РАХМОНОВ

1952 йили Фарғона вилоятининг Бувайда туманидаги Жов қишлоғида туғилган. 1974 йили Фарғона Давлат педагогика институтини (ҳозирги Фарғона Давлат университети)нинг ўзбек тили ва адабиёт факультетини битирган. Сўнгра Кува-сой шаҳридаги 20-ўрта мактабда ўқитувчи, Тошкентга келиб «Ўқитувчи» нашриётида мусахҳчи бўлиб ишлади. Кейин ҳарбий хизмат, мактабда ўқитувчи, ана нашриётда мусахҳчи ва муҳаррир... 1979 йили Ўзбекистон Фанлар Академияси собиқ Кўлэмалар институтига ишга ўтиб, «Адабий мерос» муҳаррирлигидан институт директори лавозимига бўлган йўлни босиб ўтди. Ҳозирги кунда ҲузФА Беруний

номидagi Шарҳшунослик институтида хизмат қилади.

1991 йили филология фанлари доктори ва 1993 йили профессор унвонига сазовор бўлган.

Оилали, икки қиз ва бир ўғилнинг отаси. Рафиқаси Сабохон рус тили ва адабиёти муаллимаси.

Ота-боболаримизнинг энг қадимий ёзувлари — туркий рун ёзма ёдгорликлари бўйича йирик мутахассис. «Турк хоқонлиги», «Кўҳна битиг-тошлар», «Битиглар оламида», «Қадимий ҳикматлар» каби саккизта китоб ва юз йигирмадан ортиқ мақoлaлар муаллифи. Қизиқлиш доираси кенг: қадимги туркий халқлар адабиёти, тарихи, тили, динлари, ҳуқуқи ва хоҳазо. «Қонун ҳимосисида» журналининг фаол муаллифларидан бири, ҳуқуқ тарихи бўйича қатор мақoлaлар эълон қилиб бормоқда. Инглиз, турк тилларини билади. Туркия, Исроил ва Россиядаги қатор анжуманларда маърузалари билан иштирок этган. Мақсади - Ўзбекистонда маънавиятнинг ҳўқорон бўлиши ва маънавий жараёнининг янада қамол топиши учун хизмат қилиш, ўзбек халқининг энг қадимий аجدодлари шу заминнинг азалий ёгалари эканини илмий асосда кўрсатиш, халқимизнинг маънавий меросини бутун оламга намойиш қилиш, ҳуқуқ илми тарихи фақат араб ва форс манбалари орқалигина эмас, ундан олдин ҳам маълум бир тизим асосида шаклланиб амалда бўлган қонунлари борлигини исботлаш. Бу йўналишда талай ишларни амалга оширган.

Инсонлардаги самимиётлик ва ҳалолликни қадрлайди.

Кўпроқ фалсафий ва тарихий асарлар ўқини ёқтиради. Ҳозирги кунда Ўзбекистондан топилган қадимги туркий рун ёзма ёдгорликларининг ўзбек халқи этник тарихидаги ўрни, туркий будда ва монийлик адабий ёдгорликлари устида иш олиб бормоқда. Айни пайтда қонунчилигимиз илдишлари бўйича «Жиноят ва жазо» мавзусида туркум мақoлaлар чoп эттирган ва ёзишда давом этмоқда. Журналимизнинг келгуси сонларидан бирида «Порахўрлик ва жазо» мавзусидаги мақoласини ўқий-сиз.

Илхом Зойир, А.Қодирий номдаги Халқ мероси нашриёти ходими

Мақтабда химия ўқитувчимиз рус олими Ломоносовнинг кўп киррали фаолияти ҳақида ҳикоя қилиб, айтди: «Чет элликлар Россияда Ломоносов фамилияли бир нечта олим бор деб уйлалар экан: файласуф Ломоносов, математик Ломоносов, шоир Ломоносов...» Шунга ўхшаш, газетамизда Илҳом Зойир имзоси билан ҳажвиялар, карикатуралар, кроссвордлар бериб борилса-да, зўқо ўқувчиларимиз Илҳом Зойир танҳо эканлигини биладилар, албатта.

Одамнинг исми жисмига монандлигига не етсин. Илҳом аканинг илҳом билан ёзилган материаллари тахририятга келиб тушгач, муҳарриримиз Бахтиёр аканинг бахтиёрлиги-ю, масъул котибимиз Дилшод акамизнинг шодлиги шундандир, балки, Зеро, фаол жамоатчи мухбирларимиз бизнинг таянчимиз.

МУҲАРРИР МИНБАРИ

ОЛДИНДА ЮРИШ МАСЪУЛИЯТИ

Мамлакатимизда демократлаштириш ва эркинлаштириш жараёни давом этапти. Мазкур жараёни изчил ёритишда оммавий ахборот воситаларининг ўзига хос роли бор. Матбуот мустақиллик йилларида сохта мафкура, кампаниябозликлардан холи бўлиб бораёпти. Лекин бу сарқитлардан халос бўлиш қийинчилик билан кечаётганлиги ҳеч кимга сир эмас.

Президентимиз Ислам Каримов эътироф этганларидек, мафкурани бир кун ёки бир йилда яратиш бўлмайди. Чунки мафкура шаклланиши, шакллантириб борилади. Унинг асосий тамойилларини ишлаб чиқиш мумкин. Аммо бу тамойиллар реал ҳаётда ўз ўрнини топмаса, бундай мафкура фақат қоғозда бўлади, ҳолос. Содда қилиб айтганда, жамиятимизнинг мафкураси шу жамиятнинг таянчи бўлиши оддий инсон ва унинг манфаатларини ифода этиши, халқимизнинг беҳатар, тинч-омон, фаровон, бадавлат турмушга эришиши учун куч-ғайрат манбаи бўлиши лозим. Шу нуктага назардан ёндошадиган бўлсак, матбуот аҳолида янгица тафаккур ва онгини шакллантиришга хизмат қилиши, инсон манфаатларининг чинакам ҳимоячиси бўлиши керак.

Юртбошимиз «Фидокор» газетаси мухбири саволларига жавобларида мамлакатнинг сиёсий ва давлат қурилишидаги асосий хусусиятларига тўхталиб, «Фуқаролар ҳуқуқ ва эркинликларини амалга оширишнинг таъбирчан воситаси, жамоатчилик назорати вазиқасини бажарадиган, халқимизнинг сиёсий, ҳуқуқий ва иқтисодий тафаккурини юксалтиришга қаратилган эркин ва мустақил оммавий ахборот воситаларини ҳар томонлама ривожлантириш» лозимлигини алоҳида эътироф этдилар.

Матбуотнинг эркин минбарга айланиб бораётганлиги табиий ҳол. Чунки, жамиятнинг демократик қадриятлари, тушунчаларини ҳимоя қилиши, одамларнинг сиёсий, ҳуқуқий ва иқтисодий онгини шакллантириш, жамоатчилик фикрини ўрганиш айнан шу оммавий ахборот воситалари орқали халққа етиб боради.

«Одамлар газета ўқимай қўйди», деган сўзлар кулоққа қалиниб қолаёпти. Аслида шундайми? Йўқ, бундай эмас. Газеталарда талашиб-тортишиб ўқийдиган, кенг қамровли, ўткир муаммоли, теран таҳлилли мақoлaлар кам, десак тўғри бўлади. Рўзнома дўкoнлари қошида у ёки бу газета мухлисларини ўз кўзим билан кўриб бунга гувоҳ бўлганман.

Вилоят ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари нашрларининг ижодий ҳодимлари нималарга қодир эканликларини намойиш эта олаётганларми? Ҳуқуқий нашрлар ўз номини оқлаётими? Газета саҳифаларида ҳуқуқий муаммолар кўтарилиб, ҳал этиш йўллари қидириляптими? Бу саволларга бир оғиз билан жавоб бериш мушкул. Бирок, бир ҳақиқат аён: эски қолиплардан тезроқ воз кечиш керак. Жанр ҳақиқатдан тор қобикча ўралашиб қолмаслик даркор.

Журналист - янгилик жарчиси, беҳаловат инсон. У ҳаётдан, иجتимой воқеалардан бир қадам олдинда юриши керак. У давлат ва жамият ўртасидаги ҳолис воситачи. Президентимиз Ислам Каримов журналист мавқени баянда кўтариб, унинг зиммасига улуғ вазиқаларни юкляпти. Оммавий ахборот воситаларига эътибор ва рағбат кўрсатаёпти. Бунга жавобан миллийлик касб этаётган мустақил матбуот фаол ва ҳозиржавоб, ростгўй, дадил бўлиши керак.

Газетхонлар қўлига бориб тегаетган ҳар бир газета сони журналистлар учун имтиҳон. Муассислар тахририят, муҳаррир фаолиятидан нуқсон изламай, кўпроқ газета мунда-

рижасини бойитиш, муштариylар доирасини кенгайтириш, нашрни чинакам ҳуқуқий дарсхонага айлантириш, ўз фаолиятларида ошқоралини таъминлаш борисида кўпроқ қайғурмоқдалар. Жамиятда фуқароларининг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш таъминлансагина, у ҳаққоний ҳуқуқий давлатга, фуқаролик жамиятига айланади. Хар бир фуқаро ўз ҳуқуқларини билиши, ҳимоя қила олиши лозим. Бунинг учун ҳуқуқий тарбияни яхшилаш, дунёқарашни шакллантириш, маданият даражасини ошириш талаб этилади. Инсонни хар қандай эътиборчилик, қонунсизликдан, ҳуқуқий боймол этилишидан ҳимоя қилидиган идоралар борлигидан газета оғоҳ қилиб туради. Бу ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ҳодимлари ва журналистлар ҳамкорлиги, ижодий маҳоратини муттасил ошириб бориш орқали намоён бўлади.

Изланиш ва яна изланиш. Ана шундангина газетхон қалбига йўл топиш мумкин. Журъат, маҳорат, ҳалоллик ва холислик журналистларга доимий зарур фазилатлардир.

Биз, журналистлар камчиликлардан қўчимиздан, фаолиятимизга таъкид қилсак билан қараймиз. Сиз, азиз ўқувчиларимиз билан фикрлашамиз, даррлашамиз, маслаҳатлашамиз.

Ҳамкасбаримизни, азиз муштариylарни, холис ниятли барчани матбуот ва оммавий ахборот воситалари ҳодимлари кўни билан мубороқбод этамиз. Озод ва обод мамлакатимиз раванми йўлида яратганнинг ўзи барчамизга битмас-туганмас куч-қудрат, омонлик ато этсин. Газетанинг ақл қанроғи, қўш гаваҳри, тил қаймоғи, юрак қийноғи эканлиги хар лаҳза ёдимизда турсин.

Валижон ЮСУПОВ,
«Адолат нури» газетаси муҳаррири

77-72-25

«ХУҚУҚ» ЭШИТАДИ

- Алло, бу «Хуқуқ»ми?
- Ассалому алайкум, «Хуқуқ» эшитади.
- Мен Обида Ҳамроеваман, Ғиждувон тумани «Гулистон» ширкат ҳўқалигида яшайман.
- Эшитамиз, опажон.
- Умрим пахта билан ўтган, болам. Бу йил худо хоҳласа 60 ёшга тўламан.
- Умрингиз зиёб бўлсин, Обида опа.
- Раҳмат, болам. Қўнғирoқ қилаётганим, «Хуқуқ»ни оилам билан ҳеч қолдирмай ўқиб бораман. Тунов кўни Малик Эсановнинг «Прокуратура ва маънавият» номли мақoласини чoп этиб яхши қилибсизлар. Жуда маъноли мақoла экан. Набирам Тошкентда ҳўқуқшунослик коллежида ўқияпти. Унга ўшаган ёшларга шунақа мазмунли мақoлaлар жуда асқотади. Ниятим - газетангизда кучли самият, ростгўйлик билан ёзилган мақoлaлар кўпайсин. Айтгандай, газетангизга иккинчи ярим йилликка хам обуна бўлдим. Худо хоҳласа, қолдирмай ўқиб бораман. Барчангизни касб байрамингиз билан табриклайман. Ижод қилиб чарчаманглар.
- Самимий тилақларингиздан қўнглимиз тоғдай кўтарилди.
- Сизга катта раҳмат, Обида опа. Албатта, «Хуқуқ» сеvimли газетангиз бўлиб қолиши учун ҳаракат қиламиз.

ГАЗЕТХОН БИЗ ҲАҚИМИЗДА

«ХУҚУҚ» ЗИЁСИ

Қонунларни ўқиб-ўрганиб боришни одат қилганман. Вилоятимизнинг «Адолат тарозиси» газетаси қатори «Хуқуқ»ка хам обуна бўлганман. Унда чoп этилган «Панжара ортидан нидо» мақoласи мени чўқур ўйга толдирди. Бу мақoла оғоҳликка даъват этади, диний экстремистик оқимга билиб-билмай қўшилиб қолган гўр ёшларни хатарли йўлдан қайтаришга хизмат қилади.

Ҳаётда адашган инсонларни тарбиялаш, тўғри йўлга солиш газеталарнинг хам асосий вазиқаси, деб ўйлайман. «Хуқуқ» худди шу йўналишда тарбиявий аҳамиятга эга бўлган мақoлaларни чoп этаётганини газетхон сифатида таъкидламоқчиман.

Сизларга тақлимим шуки, газетда «Хуқуқий маслаҳатхона» саҳифаси доимий жой олса, айни муқдoао бўлар эди.

Хурмат билан Тошбури Шонийё ўғли
Сурхондарё вилояти, Қизилқум тумани, «Қишлоққозон» қишлоғи

Жамоатчи фотомухбиримиз А.Жумаев сурати

АРЗИ ҲОЛ

МЕНИ ЭСДАН ЧИҚАРИШДИ

Хурматли «Хуқук» газетаси тахририяти ходимлари. Сизларга мени анчадан бери қийнаб келаятган бир масала юзасидан мурожаат қилмоқдаман. Мен 1976 йили Тошкент шаҳри Шайхонтоҳур туманида туғилганман. Ота-онам собиқ СССР даврида Қозоғистонга кўчиб кетиши, улар билан мен ҳам бирга кетганман. 16 ёшга тўлгач, у ердан паспорт олдим. 1994 йили эса буйвизникка — Тошкент вилояти Тошкент туманига кўчиб келдим. Шу ерда пропискодан ўтдим, 1995 йили мактабни битирдим. Шу йили Ўзбекистон Куролли Кучлари сафига қаҳқирлиб, 1995-1997 йиллари ҳарбий хизматни ўтадим. Хизматдан келгач, паспортимни алмаштириш учун туман ИИБ паспорт бўлимига бордим. Лекин у ердагилар менга янги намунадаги паспортни олишинг учун яна икки йил бери, деб айтишди. Икки йилдан сўнг эса фуқаролиги йўқ шахс учун берилмаган паспортни олдим. Мен нима сабабдан бундай бўлганлигини сўраганимда, улар Ўзбекистон фуқаролари учун берилмаган паспортни олиш учун вилоят ИИБга мурожаат қилишинг керак, дейишди. Мен тегишли ҳужжатларни тўплаб, 1999 йил июль ойида вилоят ИИБга топширдим. Орадан мана бир йил ўтди, лекин ҳанузгача бирон-бир жавоб ололганим йўқ. Ушбу масалани ижобий ҳал этишда менга ёрдам берарсизлар деган умидда хат йўлламоқдаман.

Нуриддин ОКБУТАЕВ
Тошкент вилояти, Келес шаҳри

НАЗОРАТ

Тўғрилиқ ва эгрилик ораси бир кадам. Билиб-билмай ёки аллақандай вазиятлар таъсирида қўйилган биргина кадам баъзида инсон тақдирини, келажagini ҳал қилади.
Қўшничи тоғувини ўғирлаган болакай қилмиши катта гуноҳ эканлиги вақтинда тушунтирилмас, катта бир жиноятга йўл очиб берилган бўлади. Худди шундай ишни эс-қушини йиғиб олган, олий маъмулотли, боз устига катта бир корхона раҳбари қилса-чи? Ва жамоатчилик, тегишли идоралар уни ўз вақтида тартибга қасриб, тўғри йўлга солиб юборишган-у, ammo вақти келиб у янада каттароқ жиноятга қўл урса бундан қандай баҳолаш мумкин?

Ўтказиб қўйилди. Қараб турибсизки, 1.500.000 сўм яна «жойини» топди. Яъни, шунча маблағ яна исзис йўқолди.
У.Йўлдошев ва А.Жабборов «операцсия»-сига шу билан нукта қўйилса қошқиди. Хадемай Москва шаҳридаги «Содружество» ёпиқ турдаги халқаро лизинг компанияси бош директори Н.Гвармадзе ва шу компаниянинг Тошкент шаҳридаги филиали директори В.Ишунин деган кимсалар билан «ишбилармонлик» алоқалари йўлга қўйилди. Иккала томон 1997 йилнинг 15 октябр кунини ўзaro дўстлик алоқалари тўғрисида битим тўздилар. Уваг кўра «Эйвалек» «Содружество»нинг Тошкентдаги филиалига 4.699.145 сўмлик 180 дон «ТН-800» маркали темир-бетон трубуларини бериши, ҳамкорлари эса бунинг эвазига Охангондаги корхонага янги технологиялар келтириши лозим эди. Лекин бундан ҳеч нарса келиб тушмаган.

«ЭЙВАЛЕК» «ЎТКИР»ЛАРИ

Тошкент вилоятининг Охангарон туманидаги «Эйвалек махсус темир-бетон» акционерлик жамияти (собиқ «Охангарон қурилиш материаллари») бошқаруви раиси Учқун Йўлдошев мансабини суистеъмол қилиб, корхона мулкчини талон-тарож этгани ҳақидаги хабар уни таниган, яқиндан билган одамларини ҳайрон қолдирди. Ҳақиқатан ҳам уни яхши билганлар шундай бўлишини сира қутишмаганди. Чуқни у аввал ҳам мансабидан фойдаланаётган, жиноятга қўл урган, ammo унинг «биринчи қилмиши» сифатида кечирилганди. Бироқ у бундан ўз вақтида тўғри хулоса чиқара олмади. Аксинча, худди аввал ишни дастлаб товуқдан бошлаган ўғри сингари бирин-кетин «жиддий» ишларга қўл урди. Бунда корхона бош ҳисобчиси Абдушавакт Жабборовни ўзига «бош ёрдамчи» қилиб олди.

— Банка кредит бериш учун кафолат хати берамиз.
— Хуллас, «Трансбанк»ка «Анвар» масъулияти чекланган жамиятига 1,5 миллион сўм миқдорда кредит ажратиш учун кафолат хати беришга қарор қилинди.
«Анвар»нинг директори кафолат хатини олди-ю, отга қамчи босди. Банкдан пулни ундириб, «Тўртқўл» тўқувчилик-тиқувчилик корхонасига ўтказди. У ердан Эм бу пулга 150 минг погон метр доқа, 300 тонна пахта чиқиндиси олиши, уни реализация қилиб, «қарз»ни қайтариши лозим эди. Ammo шартномада кўрсатилган мuddат ўтиб кетса ҳам, олинган кредит қайтиб жойига тушмади. «Трансбанк» эса 1,5 миллион сўмга кафолат берган «бойвазча» корхона ҳисобидан қарзини фоизлар билан ундириб олди. Бир сўз билан айтганда, уч оғанининг қилмиши акциядорлик жамияти учун 1.841.550 сўмлик «фойда» келтирди.

У.Йўлдошев ва А.Жабборов одатдагидек сўзларининг устидан чиқиди. Боз устига москвалик механизмлар истироҳати учун «Ўзбекистон» меҳмонхонаси ҳисобига 150.000 сўм пул ҳам ўтказиб беришди. Ammo одатдагидек, «Эйвалек махсус темир-бетон» бу сафар ҳам бир тийиллик наф қўрмади.

Хуллас, У.Йўлдошев ва унинг ҳамтовоклари ўз фаолиятлари билан акциядорлик жамиятига жуда катта миқдорда зарар етказдилар.
...1999 йил 15 октябрда Тошкент вилоят судининг жинойий ишлар бўйича судлов ҳайъати ўзининг очиқ суд мажлисида ушбу жинойий ишни кўриб чиқиб, уч оғанини ҳамтовоклар Учқун Йўлдошев, Абдушавак Жабборов, Алиқ Эмнинг мол-мулкларини мусодара қилиниб, уларнинг ҳар бирини 9 йил мuddатга озодликдан маҳрум этиш ҳақида ҳукм чиқарди. Амнистия тўғрисидаги Фармонга кўра, жазони ўташ мuddати 4,5 йил қилиб белгиланди.

Нафс балосига йўлқан уч оғанини» фаолиятига шу тарихи нукта қўйилди.
Ш.АКБАРОВ,
Тошкент вилоят прокуратураси судларга жиноят иши қўрилишида прокурор вокалатини таъминлаш бўлими катта прокурори

ФАРМОН ВА ИЖРО

ИШЧИ ГУРУХ ИШЛАМАГАЧ...

Маълумки, 1997 йилнинг 5 февралда Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ҳўжалик судларининг қарорлари ижросини таъминлашга оид қора-тадбирлар тўғрисида» Фармони қабул қилинган эди. Ҳўш, назорат Фармон ижроси жойларда қандай ижро этилмоқда. Ушбу саволга қуйдаги мақолада Андижон вилояти мисолида жавоб изланган.
Ҳўжалик суди ҳужжатлари ижросини назорат қилиш мақсадида вилоят ҳўжалик суди қошида доимий ишчи гуруҳи ташкил этилган. Уз йўналиши доирасида етарли имкониятларга эга бўлган маъмур ишчи гуруҳи афсуски, фаолиятини тўғри йўлга қўя олмаган. Яъни, шу йилнинг биринчи ярми йилгича унинг иш режаси тузилмаганда мавжуд аҳоли инобатга олинмаган, ҳўжалик суд қарорлари ижроси устидан кенг камровли ва доимий назорат ўрнатиш қароридир белгиламаган. Иш режасига қиртилган тадбирлар ҳам қисман ёки номини бажариб келинган. Масалан, вилоят тижорат банклариди ҳўжалик суди қарорларининг бажарилиш аҳолининг ўрганиш тадбирини ўтказиш ишчи гуруҳининг март ойи режасида кўзда тутилган эди. Ишга совуққонлик билан қараш оқибатида атиги 6 та банк муассасасининг иш фаолияти ўрганилган, холос. Назоратнинг сўсайди кетиши натижасида эса банкларда суд қарорларини бажариш юзасидан ўзбошимчиликлар авж олган. 1999 йилда 124 млн. сўмлик 6 та, жорий йилнинг 5 ойида эса 4,6 млн. сўмлик 32 та суд ҳўжатлари ижрога қабул қилинмаган. Доимий ишчи гуруҳи эса бунинг сабабларини ўрганиб, қонунибузарликларга чек қўймаган.

Айрим банк муассасаларида суд қарорини ва буйруғи асосида қўйилган инкасса талабномаларига биринчи навбатда пул ўтказилиши ўрнига маблағларни бошқа мақсадларга тўлаб юбориш ҳоллари авж олган. Бу борадаги ўта масъулиятсизлик эса вилоят «Тадбиркорбанк» бошқармасида қайд этилди. Яъни, вилоят ҳўжалик судининг 1999 йил 18 августдаги 36048683 сўм ундириш тўғрисидаги 6-сонли инкасса талабномаси банк бошқармасининг мекан муҳофазаси бўлган мутхассисни Д.С.Собирова томонидан шахсан қабул қилиб олинган бўлса-да, бу ҳужжат қирим-қўлим дафтарига қайд этилмаган. Натижада инкасса талабномасининг кейинги тақдирини номаълумлигига қолган.
Ушбу ҳўжатларда расмий ҳўжатлар касддан йўқ қилиш, хизмат вазифинини бажаришга совуққонлик билан қараш ва суд қарорини асосида бидирилган давтарга талабини бажаришдан касддан буйин товлаш аломатлари мавжуд. Шу боисдан ушбу ҳаракатларга қонуний баҳо бериш вилоят прокуратураси эътиборига ҳавола этилди.
Тегишли ҳўжатларни бўйича тегишли прокурорлик қоралари қўрилди. 4 нафар шахс интизомий жавобгарликка тортилди.
Б.ЖУРАЕВ,
Республика прокуратураси бўлим прокурори

ПРЕЗИДЕНТ НАЗОРАТИДАГИ ИШ

Яқинда Яманда бир жинойий иш катта шов-шувга сабаб бўлди. Судданлик Мўхаммад Одам Умар деган кимсаннинг муҳфиз жиноятлари фош этилди. 45 ёшли қотил охириги йилларда 16 нафар қизни ўлдириб, баданларини аралаб, йўқ қилишга улгурган. Улардан 8 нафари Сана тиббиёт олийгоҳининг толибалари эканлиги аниқланди. Қотил ўзининг нобакор қилмишларини ўзи ишлайдиган шаҳар мурадхонасида амалга оширган.

Кўз қўриб қувол эшитмаган бу воқеадан сўнг, ҳафсизлик хизмати, полиция ва амалдорлардан ўш беш киши вазифинидан озод этилди. Улар айни кўнларда кўрсатма бермоқдалар. Жинойий иш Яман президенти Али Абдуллох Солиҳнинг шахсий назоратида турибди.
Оммавий ахборот воситалари тарқатган хабарларга кўра, судданлик муҳожир инсон баданга аъзоларни билан савдо-сотик қиладиган халқаро жинойий гуруҳ аъзоси экан. У 1975 йилдан буйи камиди 51 нафар одатийнинг жонига зомин бўлган. «Қаттол Умар» деб аталятаган бу жиноятчи Судан, Нигерия, Қувайт, Урду, Лубон ва Яман давлатларида «ишлаган». Лекин у усталик билан изларини яшириб келган.

Бунинг қатор сабаблари бор эди. Биринчидан, Абдушавак билан анчадан бери бирга ишлашадди. Иккинчидан, сир сақлашни билади. Учунчидан, у амалга оширишни мумкин бўлган юмушларни бош ҳисобчиси қилиш жуда мушкул.
Бу сафар ҳам шундай бўлди. Бошлқ бош ҳисобчини хузурига қорлаб, мақсадини айтиди.
— Бир ўртоққа ёрдамлашиб юборишнинг керак. Озроқ маблағдан қийналиб қолибди.
— Қанча? — деди ҳисобчи сергак тортиб.
— 1,5 миллион.
— Ў-ў, катта сумма-ку! Ишончли одамими, ўзи ишқилиб?
— Биласиз-ку, мен унча-мунчаси билан алоқа қилмайман. Тошкентдаги «Анвар» масъулияти чекланган жамият директори — Алиқ Петрович Эм. Жуда тадбиркор йигит. Ана шу одам билан шартнома тўзаск...
— Ҳўш, биринчи ёрдамимиз қай усулда бўлади?

СУД ЗАЛИДАН

БУ ШУНЧАКИ ТАСОДИФ ЭМАС

Икки ўртоқ бир иш юзасидан мотороллёрни миниб, йўлга чиқашди. Иккови ҳам, айникса, рулни бошқараётгани йўл ҳаракати қоидаларини яхши билмасди. Бунинг устига мотороллёрни ҳам яқингинада сотиб олган, ҳали қўп ҳайдаб улгургани йўқ. Хуллас, улар катта кўчадан чапга бурилишгаётганда шундоқ рўпарадан келаятган «Дамас»ни қўриб қолишадди. Рундаги йигит «Дамас»ни ўтказиб юбориб, сўнг ўзи ўтиши керак эди. Йўқ, бундай бўлмади, у машинадан илгарироқ ўтиб кетишга ўринди. Оқибатда...

Мен мотороллёрни сотиб олдим, лекин уни ҳалигача ўзи номинга расмийлантира олганимча йўқ эди. Кўп вақт аймай 700000 сўмга сотиб юбордим. Кейин эшитсам, у аварияга учрабди, - дейди Хайрулла Хўжаев.
— Мен Данғара туманидаги тикувчилик фабрикасига қарашли «Дамас»ни ҳайдаб кетаётгандим. Жомий кўчаси чорраҳасида илқисдан мотороллёр кўринди ва чапга бурилади бошлади. Мен дархол тормозни босдим. Шу пайт тўсатдан мотороллёр ўннга бурилди (б ола уни нотўғри бошқараётганини сезиб қолди, шекилли) ва қўз очиб юмғунча машина қанотига урилди. Агар

мотороллёр озгина тўхтаб, машинани ўтказиб юборганида бундай дахшатли ҳодиса содир бўлмасди, - дейди «Дамас» шофёри Одижон Содиков.
— Мен марҳум Алижон Фаниевнинг онасиман. Биз судланувчи билан яқин қўшни турамиз. Болам ҳам шу йигит билан бирга ўйнаб ўсган. Фарзанд доғида адоий тамом бўлдим. Буёқда келиним бева қолди, бир ёшли набиримиз етим бўлди. Нима қилай, сабр қиламан, чидайман. Лекин, судланувчига ҳеч бир давом йўқ. Ахир атайлаб қилмаганку! - дейди Тожихон Фаниева.
Судланувчи - Маммур Тўхтаев, 1973 йилда Қўқон шаҳрида туғилган. «Биз ўртоғим Алижон билан Жомий кўчасидаги бир танишимизнига кетаётгандик, - дейди у. - Мотроллёр ҳайдашим ҳақидаги гувоҳнома йўқ бўлса-да, уни ҳайдаб чиққандим. Тажрибасизлигим панд берди. Ҳалокат содир бўлди. Қилмишдан жуда пушаймонман!»
Судланувчига тегишли жазо тайинланди. У Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодексининг 266-модалликдан 2-қисмига кўра 5 йилга озодликдан маҳрум этилди. Шу ўринда бир нарсадан ажабланасан, киши. Кўпчилик ёшларимиз ўз ота-оналаридан бемасалаҳат иш қриштиади. Ўзбошимчиликлари эса охир-оқибат ўзларига қалтак бўлиб тушади. Уз номига расмийлантирилмаган, (бунинг устига ҳайдовчилик гувоҳнома-сига эга бўлмаган) ҳолатида мотороллёрни катта йўлга олиб чиққан Маммур Тўхтаевнинг ҳаққи бормиди? Асно! Мотороллёр аслида бир киши учун мўлжалланган. Бу олдидан мавжуд бўлмаганлиги, бу олдидан мавжуд бўлмаганлиги эмас. Шундай экан, бу икки йигитга атрофдагилар наҳот бепарво қарашди? Наҳот улар мотороллёр ҳайдовчишига бирор оғиз дашном беришми? Эки қирсалар-да, ўзларини кўрмаганга олишдимми? Афсуски, бу иллат кўпчилигимизда бор. Кўз олдимизда улғаяётган ҳар бир ёшнинг тақдирига масъул эканлигимиз гоҳо ёдимиздан чиқиди. Дашном беришга ошққмайимиз. Хато қилишса, тартибга қаҳиришни лозим кўрмаймиз. Аслида, шу локайдлимиз билан хатоларга йўл очиб бераверамиз. Жиноятлар шу тарихи янада кўпаяверади. Биз, катталар ҳўшлар ва сергак бўлмас эканмиз, ёшларнинг енгилтаклиги, ўзибалармонлиги ва бемасалаҳат иш қриштиашига имкон яратилаверади.

Ҳажназар МАТНАЗАРОВ,
Қўқон шаҳар судьяси

ТАРБИЯ — МУҲИМ МАСАЛА

Истиклол туфайли ўз эркимизга эга бўлдик. Озод давлатимиз ҳақон майдонда ўзининг муносиб ўрнини эгалламоқда. Ўзбекистонлик минглаб ёшлар турли соҳалар бўйича хорижда таҳсил олаётганлар. Улар ҳадемай чинакам ҳужжия демократия давлат куриш йўлида тер тўкаётганлар сафига қўшилишади. Бир сўз билан айтганда, она юртимизнинг эртанги кунин порлок. Билимдон, иқтидорли ва зукко ёшлар ана шу порлок эртанинг давомчилари-дир.

Бирок, гуруч қурмакисиз бўлмас, деганларидай, орамизда баъзи бир ёшлар борки, улар ўғриллик ва безориликни ўзларига касб қилиб олишга уринмоқдалар. Бу ўғил-қизлар ҳали балоғат оstonасига қадам қўймасиданок, жиноят йўлларига кириб қолишяпти. Жинорий иш дафтларини арақлаётиб баъзан ўйланиб қоламан. Ҳали вояга етмаган бу ёшлар жиноятчиликни қачон, қаерда ўрганиб улгуришиди? Безориликнинг турли усуллари эгаллагунарлича қилган хатти-ҳаракатларини наҳот уларнинг ота-аналари пайқашмади? Маҳалла фаоллари, қўни-қўшилар-чи? Улар қаёққа қарашди? Ёки бу қалтис ҳаракатларни сезишса-да, ўзларини сезмаганга олиб юравердиларми?

Қўлимиздаги жинорий иш дафтлариди яузлаб ёшларнинг исму шарифлари қайд этилган. Улар майда безориликнинг турли кўри-нишларини амалга оширишган. Натижада тинч ҳаёт кечираётган ва жамият хизматида бўлган кишиларни овораю сарсон қилганлар, уларнинг асабларига, соғлиқларига зиён етказишган. Хукуқ идоралари ходимлари ҳам бундай болаларни қидириб топиш, аниқлаш, қил-мишларига яраша жазо бериш учун анчамунча вақт сарфлайдилар. Кейинги пайтда вояга етмаган бир қанча болакайларнинг жинорий ишлари кўриб чиқилди. Шулардан бири Иван Кондоков — Тошкент шаҳрининг Ҳамза туманида истиқомат қилган. Эндигини 16 ёшга қадам қўйган бу ўсмир ҳовлида турган «Нексия» автомашинаси эшигини ўғринча очиб, машина ичидан аудиомагнитофонни, «Моторолла» уяли чўнтак телефонини ва 400 АҚШ долларини ўмарган. Ҳали вояга етмаган Александр Синдрив эса ярим тунда «Тико» автомашинасининг иккита гилдирагини ўғирлаб, автомашина эгасига 23.000 сўм зарар келтирган. Мирзо Улугбек туманида яшовчи Дилмурод Муборак ва Юнусобод туманида яшовчи Абдуғаффор Жўраевлар «Нексия» автомашинаси гилдирақларидаги 4 дона «қалпоқча»ларни ечиб олганлар.

Узаро уюшган ҳолда ўғирликка қўл уриш, талончилик қилиш ва шу йўллар билан техин даромадга эга бўлиш баъзан ёшларни хафвли кўчаларга ҳам бошлайди. Бундай шароитда улар инсонларга анчагина зарар етказиб

қўядилар. Тошкент шаҳрининг Миробод туманида яшовчи вояга етмаган ўсмирлар - Михаил Маличин, Борис Величков, Андрей Пак, Александр Северьянов, Дмитрий Ким (Яккасарой туманидан) ўзаро тил бириктириб, фуқаронинг уйда ҳеч ким йўқлигидан фойдаланиб, жуда катта миқдордаги пулларни ўмарганлар. Қўйлик даҳасида истиқомат қилувчи Алексей Ильин ҳам ўғирлик қилиб қўлга тушди. У ҳовлига девордан ошиб кирган ва дераза дарчаси орқали бировнинг ётоқхонасига ўтиб, 31 миңг сўм пулни ўғирлаб

Г. ДАВЛАТОВ, адлия маҳсалаҳатчиси

ундан пул талаб қилган. Лекин, келишилган пул ўз вақтида қўлига тегмагач, унинг дўгонаси (Ишеева) бу одамнинг 17.810 сўм миқдоридики пул ва буюмларини ўғирлаган.

Шу каби нохуш ҳодисалар ўсмир ёшларни ўз холига ташлаб қўйиш ва уларнинг келажагига бепарволик оқибатида рўй бермоқда. Психологларнинг айтишларича, 16-17 ёш аслида ўтиш ёши бўлиб, ўсмирлар худди шу ёшларда ҳар хил таъсирларга берилиб, ёмон кўчаларга кириб кетиши мумкин. Шунинг учун ҳам мактаблар, маҳаллалар ва турли ўқув муассасаларида ёшлар билан учрашув ва суҳбатларни мунтазам ўтказиб бориш зарур бўлади. «Оила-мактаб-маҳалла» ҳамкорли-

ЭСИЗ, ЁШЛИК, ДЕГИНГ КЕЛАДИ...

қини йўлга қўйиш ижобий самаралар беради. Маълумки, айнаи вақтда ана шу ҳамкорлик юзасидан махсус дастурлар белгиланган. Ушбу дастурга кўра, болаларни меҳнатсеварлик, ташаббускорлик руҳида тарбиялаш, миллий гуруч, поклик, ҳалоллик тушунчасини улар онга синдириш, диний маънаблар ва ақидаларистининг моҳиятини тўғри англаб етишларга кўмаклашиш зарур. Худди шу ишга ота-оналар, маҳалла ва мактабларнинг фаоллари, шунингдек ҳукуқ идораларининг масъул ходимлари тўла сафарбар этилиши шартдир.

Яна бир мисол: Сирғали даҳасидан Николай Кузнецов, Сарикўл кўчасидан Михаил Виноградовлар ҳам ўзаро тил бириктириб, машина қисмлари ва ҳайдовчи ҳужжатларини ўғирлаганлар.

Майда безорилик билан шугулланаётган ўсмирлар орасида қиз болаларнинг ҳам борлиги кишини ажаблантиради. Улар турмуш илмини ва ҳалоллик ҳунарини ўрганиш ўрнига ўғирлик устида қўлга тушиб қолаётганлари аянчилади. Бу ҳолат уларнинг қизлик шаънини ерга уради, қадрини пасайтиради, келажагига қора доғ бўлиб тушади. Миробод туманида яшовчи Татьяна Морозова аёллар халатини ўғирлаётганида қўлга олинган. Шу туманда яшовчи Евгения Колескина эса аянам жирканчроқ ишга қўл урди. У чет эл фуқароси билан ишқий алоқада бўлиб, «хизмати» учун

гине йўлга қўйиш ижобий самаралар беради. Маълумки, айнаи вақтда ана шу ҳамкорлик юзасидан махсус дастурлар белгиланган. Ушбу дастурга кўра, болаларни меҳнатсеварлик, ташаббускорлик руҳида тарбиялаш, миллий гуруч, поклик, ҳалоллик тушунчасини улар онга синдириш, диний маънаблар ва ақидаларистининг моҳиятини тўғри англаб етишларга кўмаклашиш зарур. Худди шу ишга ота-оналар, маҳалла ва мактабларнинг фаоллари, шунингдек ҳукуқ идораларининг масъул ходимлари тўла сафарбар этилиши шартдир.

Шаҳардаги кўп қаватли уйларнинг ҳар бирда уй қўмиталари, шунингдек ҳар бир худудда участка нозирлари фаолият кўрсатишади. Бу шахслар сергак бўлишлари, мактаб ёшидаги ҳар бир ўсмирнинг хатти-ҳаракатини кўздан қочирмасликлари керак. Зеро, болалар ўртасидаги тарбиянинг жонлишида, ўсмирларнинг мунтазам фойдала меҳнат билан шугулланишларида уларнинг ёрдами жуда зарур.

АФСУС!

Бу воқеа Андижон шаҳрининг Қўшарик даҳасида оз берди. Уяли оқ сўт берган онасининг азиз жонига қасд қилиб, қотилга айланди.

Оилали, бир фарзанднинг отаси Низомиддин Раҳмонов ўғилчасини тарбиялаб, онаизорини ардоқлаб ҳалол йўл билан оила тебратиб яшайверса бўлмасмиди? Йўқ, у бундай қилмади. Арзимаган пул, нафсини деб абадул-абад кечирилмайдиган гуноҳга қўл урди...

Дастлаб у айбига иқроор бўлмади. Турли важлар кўрсатиб, ўзини оқлай бошлади. Лекин одил суд жараёнида даҳшатли ҳатосини тал олди. Бирок энди кеч эди. Қийнаб ўлдирилган онанинг руҳи катта ўғилни кечираармикин? Воқеани ойдинлаштириш учун Низомиддин Раҳмоновнинг хотини — Зулфия Оразимбетованинг дастлабки тергов пайтида берган кўрсатмаларини ҳукмингизга ҳавола этамиз.

«1998 йилнинг 6 август кунинда турмуш ўртоғим ва ўғлим Шаҳбосни олиб, Нукусдан тўппа-тўғри Анжижоннинг Қўшарик даҳасидаги 36-уйда яшовчи қайнонам Тамара Носованинг хонадонига келдик. Чунки, турмуш ўртоғим «Андижондаги бир танишимда миңг доллар пулим бор, шуни олиб, сўнг

онамни қўриб келамиз» деганди. Шундан сўнг то 10 августга қадар она-бола уйдан чиқиб кетишиб, аллақайларга бориб-келиб юришди. Билишимча, улар пул излашган. Бир кун қайнонам менга «унинг ҳеч қимда миңг доллар пули йўқ, уйни сотиб пулини менга берасан», деб тижиллик қилаяпти», деганди. Қайнонам

қўзи олазарак эди. «Нима қилиб қўйдинг!» дедим. У эса мени муштин билан уриб, итариб юборди. Полга йиқилдим. «Бировга айтсанг, сеням ўлдираман!» деди. Бу пайтда тунги соат 4 лар чамаси эди. Эрим менга «Сен эрталаб қўшниларга онанинг ҳолатхона эшигини олдида полга йиқилиб тушиб, ўлиб қолганини айтсан!»

деди. Эрталаб қўшни аёлни қақириб, эрим тайинлаган гапларни айтдим. Низомиддиннинг ўзи бу вақтда уйдан чиқиб кетиб, опалари, қариндошларини айтиб келди...»

Қадимги ривоятларда айтилишича, фарзанд ўз отаси е онасини норизо қилса Аллоҳ ҳам ундан рози бўлмас экан. Ривоятлар — ҳаётнинг ағчик ҳақиқатлари. Инсон номига доғ туширган қотил ўғил бу ҳақиқатни нега тушуниб етмади? Нима учун!? У оилада қай тахлит тарбия олганди? Унинг муҳдиш жиноят қилишига нима сабаб бўлди?

Наркологик экспертиза ҳулоасида эса Н.Раҳмоновнинг сурункали ичкилик истеъмол қили-

ши оқибатида мажбурий давола-нишга муҳтож эканлиги қайд этилган.

Суд ҳукмига кўра, Низомиддин Раҳмонов ЖКнинг 97-моддаси «в», «и» бандлари билан айбланиб, йигирма йил муддатга озодликдан маҳрум этилди. Тайинланган жазонинг беш йилини турмада, қолгани эса қаттиқ тартибли колонияларда ўташи зарурлиги белгиланди.

Ҳўш, Низомиддин каби кимсалар қаердан пайдо бўлаяпти? Ўз орамизда, шаҳримизда, кўча-мишда! Бундай муҳдиш воқеаларнинг ўзи беришида қотилнинг қариндош-уруғлари, қўни-қўшни, маҳалла аҳлининг айби йўқ эмас. Айниқса турмуш ўртоғининг. Эрим унинг ўзи ҳам она-ку. Эрининг қилмишларини била туриб уни тартибга қақирши, уни тўғри йўлга солиши мумкин эди-ку.

Афсус, энди кеч бўлди. Ичкиликбозлик, орамиздагиларнинг бефарқлиги, лоқайдлиги ўзи оғир жиноят содир бўлишига олиб келди. Теварак-атрофдаги инсонларнинг тақдирига масъуллик ҳисси ҳеч биримизни тарк этмаслиги керак. Акс ҳолда жуда кам бўлса-да, қоридидаги ҳолатлар юз бермаслигига ҳеч ким қафолат беролмайди.

Фулмон ТОШХУЖАЕВ, Андижон шаҳар прокурорининг ўринбосари, 1-даражали юрист

МУАММО

КИРА ҲАҚИ ҚАНЧАДАН?

Кундан-кунга шаҳримиз ободонлашиб, турмушимиз фаровонлашиб бормоқда. Айниқса кўча-кўйда турли хил русумдаги автомашиналарнинг юриши кишининг ҳавасини келтиради. Хаттоки, аҳолига транспорт хизмати кўрсатадиган йўналишларда ҳам енгил автомашиналар қатнамоқда.

Бугунги кунда бирон ёққа отлансангиз илгаридек соатлаб автобус кўтмайси. Йўналиш бўйича қатнаётган «Дамас»ларнинг ўзи сизнинг оstonа хатлаб чиқшингизни кутиб туради.

Яқинда «Хоразм ҳақиқати» газетасида (2000 йил 20 май, 30-сониди) «Босилмаган хатлар дарағи» руқнида «Аҳвол ўрганилди, «ора қўрилди» сарлаҳвали жавоб хати чоп этилди. Жавобни ўқиб хангу ман бўлиб қолдим. Чунки унда: «... Аҳолига транспорт хизмати кўрсатишнинг аҳволини ўрганиш мақсадида Урганч шаҳар ҳокимининг фармойиши билан махсус комиссия тузилди ва «Урганч йўловчи ташвиш» очик турдаги ҳиссадорлик жамиятида, «Ротор» ширкатида, «Парвоз» уюшмасида хизмат кўрсатишнинг аҳволи ўрганилди...

«Ротор» ширкати шаҳар ҳокимлигига ёзган хатида маршрут таксилар учун амалдаги 25 сўмлик тарифни 40 сўмга ўзгартиришни сўраган. Иқтисодий ҳисоб-китоблар қўриб чиқилиб, 7-йўналишда хизмат кўрсатадиган маршрут таксиларда ҳар бир йўловчидан 40 сўмдан кира ҳақи олишга рўхсат берилган.

«Ротор» ширкатида қарашли 7-йўналишда хизмат кўрсатаётган «Дамас» русумли маршрут таксилар фаолияти ўрганилганда, улар йўловчилардан 40 сўмдан патта пули олишаётгани, кира ҳақи ёзиб қўйилганлиги аниқланди. — деган сўзлар битилган эди. Наҳотки...

Тўғри, ҳамма маршрутларнинг аҳволини, кира ҳақи қанчаллигини аниқ айтилолмайман. Аммо, айни шу 7-йўналишдаги ва 4-йўналишдаги маршрутларда кира ҳақи 50 сўмлигини аниқ билмайдим. Чунки шахсан ўзим ҳар кунги икки мартаба бу маршрутларга наҳд 50 сўм тўлаганман ва бошқа йўловчиларнинг ҳам 50 сўмдан тўлаганига гувоҳ бўламан.

Халқ жим. Чунки маршрут таксиди йўлкари баҳоси аслида 40 сўм қилиб белгиланганини билармайди-да. Қаердан ҳам билсин? Ахир маршрутли таксиларнинг бирон жойида кира ҳақи кўрсатилган ёзув бўлмас.

Дарвоқе, одамлардан яна бир бор шаҳар ичида қатнаётган «Дамас»ларнинг кира ҳақи қанчаллигини суритиридик. Биронга одам яқин орада, тўғрироғи, кейинги 4-5 ойлар ичида 40 сўмдан кира пули тўлаганини эслай олмади. Йўналишлардаги маршрутли такси ҳайдовчилари ҳам кира ҳақи 50 сўмдан эканлигини айтишди. Қизиги шундаки, «Парвоз» уюшмаси раиси Оллаберган Хўжаиёзов ҳам шаҳар худудда қатнаётган «Дамас» маршрутларининг кира ҳақи 50 сўмдан қилиб белгиланганлигини айтди.

Шаҳар ҳокимлигига йўл олдик. Урганч шаҳар ҳокими ўринбосари, назорат инспекцияси бошлиғи Г.Йўлдошев билан учрашдик.

Г.Йўлдошев сўхтаб аввалида таҳририятга бунча хат жўнатмаганлигини ва бу чоп қилинган мақоладан хабари йўқлигини билдирди. Газетани кўлига тулқазганимиздан кейин эса бу иш билан унинг ёрдамчиси Низомиддин Отаев шугулланганлигини айтиб, унга барча ҳужжатларни келтиришни буюрди. Биз ҳужжатлардан нусха олмақчи эдик. Г.Йўлдошев шаҳар ҳокимининг биринчи ўринбосари Ойбек Каримовдан берухсат нусхаларни беролмаслигини, фақат уларнинг шикоят хатини ўрганиб чиқишга вақтлари бўлмаганлиги сабабли бу бўлимда таҳририятга жавоб хати йўлланганлиги айтди.

Хуллас, бу ҳужжатлардан нусха ололмадик. Фақат назорат бўлими бошлиғи ўринбосари Н.Отаев йўналишлардаги маршрутларнинг кира ҳақи 40 сўм қилиб белгиланганлигини, комиссия тузилди, бу борада текшириш ўтказилганида шаҳар худудидида қатнаётган маршрутларнинг барчасида кира ҳақи кўрсатилган ёзувлар мавжуд бўлганлигини тасдиқлади.

Ажаб-о?! Ҳайдовчилар, халқ, қолаверса «Парвоз» уюшмаси кира ҳақи 50 сўмлигини тасдиқласа, шаҳар ҳокимлиги ҳужжатда, хаттоки амалда ҳам 40 сўмлигини тасдиқласа...

Умид қиламизки, масъул ходимлар бу борада бир тўхтамага келиб нафақат бизни, балки кенг оммани ҳам бундан бохабар қилидилар.

Муқаддас ИСМОИЛОВА, «Муҳофазат» газетаси муҳбири, Хоразм вилояти

ҚОТИЛ ЎҒИЛ

СИЗ КУТМАЙДИГАН УЧРАШУВ

«ҲАРОМ ТЕШИБ ЧИҚАВЕРАРКАН»

БОЙЛИК АФЗАЛМИ ЁКИ ЭРКИНЛИК?

Кани айтинг-чи, ҳаётда нима афзал? Жарақ-жарақ пулни ёки бўш вақтни? Нью-Йоркнинг «Роупер старк уорлдвайт» фирмаси жаҳондаги 30 минг кишига шундай савол билан мурожаат қилди. Сўров натижаси эса куйидагича.

Сўровда қатнашган россияликларнинг 73 фоизи пулни афзал кўрган, бор-йўғи 13 фоизи кўпроқ бўш вақтни бўлишини хоҳлаган. Улардан кейинги ўринни французлар эгаллаб туришибди (63 фоиз ва 22 фоиз). Америкаликларнинг 57 фоизи пулни яхши кўраркан. Ҳиндистон, Филиппин ва Таиланд фуқаролари эса пулдан кўра кўпроқ бўш вақтни устуни кўйишган.

Африка жанубидаги Свазиленд қироллигида тевазир-муҳитни ифлослантрукчи шахсларга нисбатан қаттиқ жазолар белгиланган қонун эълон қилинди. Эндиликда ушбу қонунга кўра, кимки ахлатларни тўғри келган жойга ташлайдиган бўлса, 25 минг лланингача (3600 АҚШ долларидан кўпроқ) жаримга тортилади. Бу биринчи марта қонун бузуганларга нисбатан қўлланилади. «Рецидивист»ларга эса жазо бундан ҳам қаттиқ — улар икки қарра кўпроқ жарима тўлайдилар. Ёки икки йилгача қамоқ жазоси белгиланади.

Биз ўғриларни лаънатлаймиз, қоралаймиз, қаргаймиз. Аммо ўғри ким? У нима учун атрофидагиларни «шилади»? Унинг ҳам дард-аламлари борми? Ахир, ўғри ҳам одам-ку!

Очиги, ўзи ҳақида гапиршини истайдиган, дардини бўлишадиган собиқ ўғрини топиш осон кечмади. Негаки ўғрилар ҳам бизни ёмон кўришади. Уларнинг кўзлари «ўзингиз тўғримисиз, ҳалолмисиз?» деб сўроқлайверади. Саволларимиз энг саволлари котиради, гурурларини топтаётгандек туюлади.

Маълум бўлишича, ўғриликнинг бир неча ўн хили бор экан. Ўғри сизнинг чўнтагингизни, уйингизни, кайфиятингизни, бахтингизни, омадингизни, номусингизни, келажакингизни ўмароши мумкин. Биз одатда киссавурларни — моддий буюмларни ўмарувчиларни ўғри деб билганимиз боис, суҳбатимиз шу тоифадаги собиқ ўғри билан кечди. Суҳбатдошимиз исм-шарифини ошкор айтмаслик шарти билангина кўнглидагиларни очик айтишга рози бўлди. «Шундоғам дардим бошимдан ошиб ётибди, бир грамм ортиқча мижрога тоқатим йўқ», деди у. Яна таъкидлаб қўйди: «Кейин ҳалалашиб юрмайлик-а!». Хуллас, суҳбатга қўсак.

— Бу «хунар»ни қачондан бошлагансиз?

— Билмадим. Балки болалигимдан онамдан руҳсатсиз дастурхондан она олиб егандирман ёки кўшни боғдан мева узгандирман. Ахир буюмни руҳсатсиз олишининг ўзи ўғирлик-ку. Неча марта синфдошларимнинг қалам, дафтарларини «шилганман». Аммо «профессионал»ни ўн тўрт ёшимда амалга

оширганман. Шаҳарга бориш учун автобусга чикдим. Ёнимда турган аёл ҳаменидан пул олиб билетга узатди. У-хў... Ҳамёнда бир пачка 10 сўмлик бор эди. Аёл ҳамёни сумкасига жойлаб, бамайхотир тураверди. Қаллам бўзилиб кетди. Тўғриси, пулни қандай қўлга киритганимни билмайман. Жинни бўлаёзгандим ўшанда. Эсимда қолгани кейинги бекатда тушиб қолдим. Анча сандирақлаб юрдим. Ниҳоят, одам йўқ жойда пулни санаб кўрдим. 700 сўм экан. Уйга келиб икки-уч марта жойини ўзгартириб яширдим. Эртаси синфдошларимга буфетдан у-бу овердим. Ичимга сиғиролмадим. 500 сўминини «Тоғиб олдим» деб онамга келтириб бердим. Қаердан, қачон тоғиб олдинг деб онам ордон суриштирди. Тайинли гап айтмадим. Онам бир-икки кун эгасини излади. У мени яқин атрофдан топган деб ўйлаган-да. Чикмагач, бир товۇқ сўйиб ош қилиб тарқатишди ва пулни рўзғорга ишлатиб юборишди. Негадир бу иш менга ёқиб қолди. Автобусга чикиб яна сумка тилдим. 40 сўми, 50 сўми экан. Кейин яна, яна... Ниҳоят, қўлга тушдим. Мен аҳмоқ ўғирлик қилиб юрарвераман, ҳеч ким билмайди деб ўйлабман. Автобусма-автобус кўчиб юрарверсам кимдир пайқайди, бошқачароқ йўл тутай демабман. Шофёрлар билиб қолишди. Барибир қўлга тушдим. Икки йил қамоқда ётдим...

— Кеңирасиз, бу нечанчи қамалишингиз?

— Учинчи. Иккинчи марта, биласизми, нега қамалганман? Иккита мелисани урганим учун. Қўчада кетаетсам форма кийганлар йўлиқ-

ди. Хўжатарларимни текширишди. У - бу деб савол бераверишганди, жаҳлим чикди.

Энди сизнинг саволингизга келсак. Бу сафар қўлга тушишимга меҳрибонлигим сабаб бўлди. Ўзи айтишадими-ку, «етим бола асрасан, оғзи бурнинг қон бўлади» деб. Бир ўлимчани «шоғирдлиқ»ка олудим, у ўтир, қўлга тушган экан, мени ҳам сотиб берибди.

— Наҳотки қилмишларингиздан ҳеч пушаймон бўлмасангиз?

— Пушаймон бўлмадик... Бу мумкин эмас. Сиз ичимдагини қаердан билардингиз. На қариндошим, на дўстим бор. Ҳақин худойим ҳам йўқ менинг. Ишонасизми, минг-минглаб, ҳатто миллионлаб ўмарган пайтларим бўлган. Лекин биронтаси буюрмаган. Битта қўйлагим икки бўлмаган. Яхшироқ овқат емаганман. Қандай осон келган бўлса шундай кетган ҳаммаси. Ҳаром тешиб чиқади деган гап жуда тўғри. Ўғирлик деб умрим ҳазонга совурилди, кўрганам азоб, хўрлик бўлди.

Елғиз қолсам йиғлайман. Отам айтарди, эр киши йиғламаслиги керак деб. Мен буни эр киши қаҳри қаттиқ бўлиши керак деган маънода тушунибман. Асло ундай эмас экан. Эр киши ўзидан нафратланган чоғда йиғларкан, ўзини енголмаган, аёллардай ожиз қолган чоғда йиғларкан. Ҳар ҳола мен шундай тушундим. Мен... йиғлайман. Ўзимни ёмон кўраман Улдиригим келайди баъзида. Аммо ботинолмайман. Қаранг, қандай иродасизман.

— Орта қайтиш мумкин-ку, ахир...

— Айтялман-ку, иродасизман

деб... Лекин адашиб-адашиб, кейин ўз йўлини тоғиб кетганлар бор. Бунинг учун муҳит керак. Адашган одам ўз йўлини тоғиши учун битта дўст, қаҳкич дўст керак. Менда йўқ... Ота-онам қаргидан нарига ўтмайди. Ишқилиби...

— Эшитганмисиз, бир ривоят бор. Учта дўст тоғда ғорга киришадди. Улар киргач, ғорнинг эшиги ёпилиб қолади. Дўстлар ҳар қанча уринишмасин, эшикни очилолмайди. Ўйлаб-ўйлаб ҳаётда қилган яхшиликларини эслашга ва бир-бирларига ҳижоа қилиб беришга кишиладилар. Учала дўст қилган яхшиликларини айтганидан сўнг ғор эшиги ўз-ўзидан очилиб кетади. Сиз шундай ҳолатга дуч келганингизда қандай воқеани эсласан бўлардингиз?

— Билмасам... Агар яхшилик деб эйтироф қилишга арзаса, майли айта қолай. Маҳалламизда бир киши бор эди. Қачон мени кўрса юзини тескари буриб кетар, бирон марта саломимга алик олмасди. Ҳатто овоз чиқариб қарғарди ҳам. Жаҳлим чиқарди. Мен унга тегмасам, нима иши бор деб тўнгилаб юрардим. Неча марта уришга ҳам чоғланганман, зўрга ўзимни тийганман. Хуллас, бир гал «ов»им юришиб, хурсандчилик қилиб ётсам ўша киши келиб қолди. Қўзлари намли. «Болам, ёрдам сурамаган одамим қолмади, дардимга даво тололмадим. Охири санга келдим», дейди. Жудаям галата бўлиб кетдим. «Қўлимдан келса, бажонидил», дедим. Отанинг эркатой невараси шифохонада ётган, врачлар сақлаб қолишини илжои йўқ, унга керак дори-дармонлар жуда киммат дейишибди. Ўйлаб ўтирмай бор пулимни бериб юбордим. Болакай соғайиб кетди. Ўша отахон ҳар номозимда сени дуо қиламан, болам, деганди...

— Ўғирлик қўчасига энди кирган йигит қизларга нима деган булардингиз?

— Қайтишин... Вақтида! Бу йўл тубусиз жарликка етаклайди. Ўғирлик бахтсизлик экан. Ахир, оиланга, шоду хуррамликка, бориға қаноат қилиб яшашга нима етсин...

**Муҳаббат ТҶАРОБОВА,
Хоразм вилояти**

ОДАМААР, ОГОҲ БЎЛИН!

Бизнинг диёримизга Оллоҳнинг назари тушган. Хўкуматимиз ўз фуқаролари учун ҳамма қўлайликлар ва имкониятларни яратиб бермоқда. Ҳар бир киши меҳнат қилиш, илм олиш ва дам олиш ҳуқуқига, виждон эркинлигига эга. Бироқ, тақдор бўлса-да, айтиш лозимки, динни ниқоб қилиб ўз имон-этиқодини пулга ёки бошқа бойликка алмаштираётган кимсалар ҳамон учраб турибди. Шўрчи туманида пайдо бўлган шайтоннинг малайлари алдовлар гирдобида қолган кимсалардир. Улар ўзларининг қабиҳия ниятларини амалга ошироқ учун аширин, ғайриқонуний фаолият юритаётган эдилар. Аммо, бунга ҳуқуқ-тартибот идоралари ҳодимлари ўз вақтида чек қўйдилар.

Бироқ, ақидапарастлик иллати тинч заминимизни ҳали тўла тарқ эганагча йўқ. Хўшёр ва огоҳ бўлиш ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиз.

Икки шайтон узаро суҳбатлашиб қолдилар.

Биринчи шайтон - тергов давомида шахси аниқланмаган Жалолитдин, иккинчиси ҳам худди шундай, тергов давомида шахсини аниқлаб имкони бўлмаган Абдуғани.

Биринчиси жаовб қайтарди: — Хўш, менга ҳисобот бер-чи, тайёр ошини еб юрибсанми ёки бирон бир «фойда»ли иш қилдингми?

Иккинчиси жаовб қайтарди: — Еган оғиз уялар, деган гап бор. Лапайиб юрганам йўқ. Шўрчи туманида яшовчи Худойкул Чориев 80-йиллардаёқ аммасининг эри - Хўжабердан диний таълим олган. Ушандан буён номоз ўқийди, рўза тутиб келайди. Ҳозир «Кокан» кишлоғида яшашинга мулла. Мен уни ўтган йилнинг январьда тўрга илтириган эдим. Мақримга учди. Февралда яна кўришдик. «Хизбут-тахрир» ташкилотини роса мактадим.

Бу ташкилотнинг мақсоди Ўзбекистонни ислом давлатига айлантириш, яъни халифаликни тиклашдан иборатдир, мусулмон одамлар динга

этиқоқда қилиб, фақат Оллоҳга сиғинишлари лозим, дедим. Қуръондан парчалар ўқиб бердим. Анча тер тўққанымдан сўнг унинг мия қопқоғи очилди. «Хизбут-тахрир» китобини қўлига бериб қасамдە қабул қилдирдим. Ҳа, энди у мен бошлаган қинғир йўлдан асло қайтмайдими. Бунга «имон»им қомил. Унинг шоғирдрлари ҳам бор. Уларни айтайми?

— Айтавер, ҳаммасини айт. Мен ҳам сени баъзи маълумотлардан воқиф этарман.

— Шоғирдрлари - жомоа хўжалиги ёзғи клуби қоровули Мамаюсуф Шойқулов, хўжалик ишчиси Тўлқин Хўжақулов.

Шу пайт биринчи шайтоннинг қулоғи динг бўлиб, сергақланди. — Ие, Шойқуловни мен ҳам таниймдан-ку?! 1975 йилда Шўрчи туманида туғилган. 8-синф маълумоти эга. Икки нафар фарзанди бор. Мен ҳам ўтган йили унга қармоқ ташлаган эдим. Илинди. Қарасам, бозорга у-бу харид қилишга келган экан. Қаерда яшаши, номоз ўқиш-

ўқимаслигини сўрадим. Имон-этиқоқ тўғрисида, номоз ўқиш, рўза тутуш зарурилиги ҳақида ёлғондакам ваъз айтдим. Кейин 1999 йил 18 ноябрь куни деҳқон бозорига яқин жойда қайта учрашдик. «Хизбут-тахрир»ни роса мактадим ва унга аъзо бўлганлар у дунёи бу дунё ҳам бўлай, юқори мартабабаларга эришган, катта муқофотлар олғай, дедим. Унинг қўлига бир сандик китоб ва варақаларни осонгина топшир-

ди. Энди варақалар оқулми вабодек тезда тарқалади. бутун туман довул тебратгандек қайқалади. Биз бир чекдада мўмин-қўбил бўлиб, ур-тулоқони кузатиб турмадик. Нима дединг? — Юқоридан номлари тилга олинган фуқаролар шу тарика шайтоннинг тайёр малайларига айландилар. Утган йилнинг 18 ноябрь куни М.Шойқулов Шўрчи деҳқон бозори ёнида ўзи яхши танимайдиغان, ўша биз шайтон дея таёғтган Жалолитдин исмли шахсдан экстремистик диний ташкилот - «Хизбут-тахрир»нинг ҳар хил маърузидаги варақаларини олиб қолади ва уйдаги мол-хона охурига жойлаб, устига хашақ ташлаб қўяди. 1999 йил 28 октябринида чоп этилган «Ўзбекистонда хўкумат мусулмонларни ймон ва амалдан тўсумоқчи» сарлавҳали 170 нусхадан ортиқ варақани эса ноябрь

ойида мулла Х.Чориевниқига олиб қориб «ишончли одамлар орқали тарқатинглар» дея тайинлаб, ўзи орқага қайтарди.

«Хизбут-тахрир» чилар қасамини қабул қилган Х.Чориев ўзидан диний сабоқ олган Т.Хўжақуловни 27 ноябрь куни учратиб қолади ва «кечкурун уйга кел, қиладингиз ишларимиз бор», дейди. Шоғирдустоз гапини ерда қолдирилмайдими. Кечкурун Шўрчи шаҳрига иккови икки велосипедда етиб келишади. «Бўстон», Й.Охунбоёв, А.Навоий кўчаларида яшовчи хонадонларнинг дарвозазарига хўкуматимиз сиёсатга қарши гоьлар билан суғорилган варақаларни қистириб чиқадилар. Тўртинчи кўчадаги хонадон эшикларига варақа қистираётганларига милиция ҳодимлари келиб қўлишади. Т.Хўжақулов қочшга улғурди. Аммо, бузоқ қончондага қалғак ҳам борарди, сомончонанга-ча-да.

28 ноябрь куни М.Шойқуловнинг пайтавасига қурт тушди. Чунки унинг шериклари Х.Чориев ва Т.Хўжақуловлар қўлга олинган эди. М.Шойқулов ўйлаб-ўйлаб ашириб қўйган варақаларини қабристонга қўйиб ташлагга қарор қилди. «Бу ишим билан қиёмат кунда муқофотга сазовор бўламан», дея ўйлайди у. 1999 йилнинг 28 ноябрь тунда

«Бахштепа» қишлоқ қабристониди қадр тоши ёнида яна бир мазор пайдо бўлди. Мазор устига фақат бир кишинигина хавотир аралаш тупроқ тортиди, холос.

Бу ўша - қиёмат куниди катта муқофот кутаётган М.Шойқулов эди. Афуски, уни катта муқофот эмас, балки қилмишига яраша жазо кутаётган эди. Қадр очилганда ундан Ўзбекистон Республикасининг амалдаги давлат тузумини конституция-

ШАЙТОН МАЛАЙЛАРИ

га ҳилоф тарзда ўзгартиришга, ҳокимиятни босиб олишга, қонунчи равишда сайлаб қўйилган ёки тайинланган ҳокимият вакиллари ҳокимиятдан четлатишга ва Ўзбекистон Республикаси худудий яхлитлигини бузишга очикдан-очик даъват этувчи варақалар, брошюралар чикди.

Шайтоннинг бош малайи - Шойқулов Мамаюсуф узоқ мудатта озоқликдан маҳрум этилди. Мол-мулки давлат фойдасига мусодара этилиб, жазони қаттиқ тартибли колонияда ўташ белгиланди.

Жиноий халқанинг икки аъзоси Худойкул Чориев ва Тўлқин Хўжақулов ҳам шундай ҳазага лойиқ деб топилдилар.

**Бахтиёр ҚУРБОНОВ,
Сурхондарё вилояти
прокурорининг ёрдамчиси,
Куллур ОЛТИНБОЕВ,
журналист**

ГУРУНГ

АДАБИЁТ БЕЛАШТИРИШ

— «Адабиёт яшаса — миллат яшар» деган экан Чўлпон. Шу маънода бугун нечоғлиқ яшаймиз? Бугунги ўзбек адабиётининг аҳоли ҳақида...

— Чўлпоннинг гапи айни ҳақиқат. Шунинг учун мен ҳам «Кундузсиз кечалар» драмасида бу гапни яна бир бор Чўлпон тилидан такрорлаганман. Бугун маънавият ва маърифат, миллий ғоя ҳақида гап кетганда эса буюк шоиримиз айтган бу ҳақиқат ҳақида қайта-қайта ўйлаб кўраётганимиз зарур. Бугунги биз кўраётган жамиятда Адабиётнинг ўрнини тўғри белгиламоғимиз, унинг маърифатли жамиятда тутиши керак бўлган мавқеини жойига қўймоғимиз лозим. Халқнинг руҳи адабиётда ва фақат адабиётда акс этишини, бу руҳ адабиётда ўсагина ҳаётнинг руҳи ҳам ўсишини тушуниб етмоқ пайти етди. Адабиётсиз маърифат ва маънавият жуда гариб ва ночордир.

Санъатнинг пойдеворини Адабиёт ташкил қилади. Театр, кино, мусика... - адабиёт билан тирик. Адабиёт халқ руҳининг барҳаётлиги. Адабиёт йўрилган миллий ғояга юраклардан табиийлиги билан жой олади, фикрларни маъжлантиради, илҳомлантиради. Бугун бутун дунё англаб турган бир нарсани биз ҳам тушуниб етмоғимиз шарт. Мен «ойнаи жаҳон» ҳақида гапирмоқчиман. Бу қудратли тарғибот ва ахборот воситаси юракларни савлаштириш билан «жиддий» шуғулланадиган. Йўқ, атайлаб эмас - унга худо бергани шу! Биз бу хатарни тўғри англамоғимиз - ўзбекни фақат телетомошабин миллат эмас, балки китобхон миллат қилиб ҳам тарбияламоғимиз керак. Чунки ўзбекнинг миллий ўсиши, эслаб кўрсангиз, ҳаммаша Адабиёт билан боғлиқ бўлган. Ватанпарварлик, мардлик, ҳалоллик, халқига меҳруқибат каби сифатларнинг юракларда барқ уришини фақатгина жиддий Адабиёт узда қилади. Бир мисол: «Утган кунлар-ки ўқиб, қанча ўзбек яради экан?» Ҳў қадри ҳақида ўйга толди экан?..

Бугуннинг яна бир жиддий - тезлик билан ҳал қилиниши лозим бўлган муаммоси — лотин ёзувига асосланган ўзбек алифбосига ўтишимиз билан боғлиқ. Бу фақат Адабиётнинг эмас, балки умуммиллий йўсинда ечимини топиши шарт бўлган ва астойдил ғайрат-шиҳоятни талаб этадиган иш. Маълумки, деярли ҳамма китобларимиз кирил ёзувида. Ҳозирги ёш авлод улардан баҳраманд бўлолмайдиган. Бу китобларни тезлик билан янги алифбомизга кўчириш керак. Бунинг учун кенг қамровли, жиддий мутахассислардан иборат комиссия тuzмоқ лозим. Улар Навоий кутубхонасига бориб, ўзбекчада нашр этилган китобларни бир-бир кўздан кечирмоғи ва лозим топилганини зудлик билан нашрга тавсия этмоғи шарт. Биз энди йилига минг-минглаб янги ёзувдаги китобларни чоп этишимизга тўғри келади. Ва бу китоблар ҳар бир кутубхонага етиб бориши ҳақида алоҳида ғамхўрлик ҳам бу катта ва улғун ишнинг ажралмас қисми бўлмоғи лозим. Шундагина биз нафақат иқтисодий ривожланган, балки маданиятимиз ҳам янада ривожланишига омил яратилган мамлакатга айланамиз.

Яна қайтариб айтман — Адабиёт миллат руҳининг пойдеворидир. Биз Навоий, Бобур, Қодирийларнинг миллати эканлигимизни бир зум ҳам унутмайлик. Бугун, маълум сабабларга кўра, ночор қолган Адабиётга кўмак бериш — аслида миллатимиз илдизини мустаҳкамлаш эканлигини эсдан чиқармайлик.

— **Кўпчилик шоирлар аксар насрий асарларни ўқилларини, ёзувчилар эса шеър ўқилишни айтишади. Сизда бу қандай? Энг охириги ўқиган китобингиз?**

шоир Усмон АЗИМ билан суҳбат

ҳали-хануз яшайман ва бунинг учун худого шукроналар айтаман. Болалигим китоб ичида ўтгани, ингил-елпи эмас, мақолларни эшитиб ўсганим, «Алпомиш-ни ўқиб улғайганим учун...» барчаси учун шукрона айтаман.

— **Биринчи ўқитувчингизнинг қандай эслайсиз? Мақабда ижодий муҳит қандай бўлган?**

— Биринчи ўқитувчим Арслонов деган одам. Исмларини билмайман. Ҳамма фақат фамилиясини айтар эди. Уларни ҳам бизга исмлари айтмаганлар, шекилли... У киши, энди билсам, ҳақиқий Муаллим эканлар. Бирор болага овозини баландлатиб гапирганини эслай олмайман. Ҳаммага бир хил қараганлар. Саводимизни тез чиқарганлар. Иккинчи синфини битирганимиздан кейин у киши бошқа туманга кўчиб кетганлар. Бизга бошқа киши дарс бера бошлаган. Шунда муаллимлар ҳам ҳар хил бўлишини илк бор ҳис қилганман.

— **Шеърларингизда кўтаринкилик оҳанг даражасига чиққан. Ҳаётда қандай инсонсиз?**

— Шеърларим ҳақида ўзим гапирмай... Қандай одамлигимга келсак... (Усмон ака кулади - Ҳ.Н.) Уларнинг айтишларига, қандай одамман? Яхши одамман-да! Майли, қандай одамлигимни қозоғга ёзинлар-да, газеталарингга босиб юбораверинлар. Нима деб ёзсаларинг ҳам чидайман...

— **Умуман, ижодкорнинг шахси ва ижоди ўртасидани боғлашни ва фарқларга муносабатингиз?..**

— Ижод ва ёзувчи шахси бир-бирини тўлдирди. Баъзан улғун шахсларнинг ижоди ҳаминқадар бўлади. Ижоди узидан қатта адиблар ҳам бор. Биласиз, ҳозир ҳам бор.

— **Ҳозир арузда кам ёзилаётганлиги бу жанрнинг эскирганлигиданми ё унда ҳар ким ҳам ёза олмаслигиданми?**

— Вазн ҳамма ўйлагандай бирор-бир шоирнинг инжиқлиги эмас. Ҳар бир замоннинг ўз ритми бўлади. Замон ритмини англаган ижодкор бахтли ижодкордир. Умуман, истеъдодли одамлар санъатда бунинг тез англашади. Аммо шоир ҳамма вазнда ҳам озми-кўпми қалам тебратилиши билса, яхши. Иккониятлари кенгайди. Энди аруз ҳақида. Мен ҳам баъзан бу вазнга мурожаат қиламан. Лекин бир нарсани унутмаслигимиз лозим. Арузда қанчалар ўзбекча ёзмайлик, барбир форсий ва арабий тилларнинг нуқси уриб туради. Аммо бу деганим арузга тушиши лозим бўлган шеърдан воз кечиш керак деганим эмас. Замон

келадиган кинолар жуда кўп. Театр ҳақидаги банд баҳоларингиздан эса хурсандман. Шоирларнинг театрға муносабатидан эса қониқмайман.

Ҳа, майли... Энди шоирлар ва театр ҳақида. Ҳақиқий шоирни шеър барибир — бир кунмас бир кун дра-

матургияга, демак, театрға олиб келади. Чўлпонни, Фитратни, Усмон Носирни, Ойбекни... Лоркани, Пушкинни, Лермонтовни... Ориповни, Воҳидовни эсланг. Театр санъати билан шоирнинг қизиқмаслиги бу жуда кечириб бўлмас ҳол. Ҳар ҳолда, йилда пайдо бўлиб қоладиган бир-икки спектаклни албатта кўришлари лозим. Фақат шеър билан ўралашиб қолиш — истеъдоднинг ривожига, янгилашишига, кўламига ҳалақат беради.

Яхши спектакллар камлигига келсак, бу ҳолни биринчи галда драматургияда истеъдодларнинг танқислиги билан изоҳлардим. Театр ва кино учун Адабиёт буюк сарчасмадир. Демак, драматургия ва кинодраматургия бир оёқда оқсаса, улар икки оёқда оқсайди. Иккинчидан, театрда адабий диди бор, яхши асар билан бўш асарни фарқлай оладиган раҳбарлар ҳар доимидай кам. Учунчидан, санъатнинг қайсидаир маънода коммерциялашуви умумсавияни пасайтиришга олиб келаяпти. Тўртинчи муаммо, истеъдодли режиссёрлар бармоқ билан санарли...

— **Яна қандай айтар сўзингиз бор?**

— Айтадиган гапим кўп. Аммо сўраганда жавоб беришни беш-ўн йилдан буён ўзимга расм қилганман...

Ҳасан ва Хусан НИШОНОВлар суҳбатлашди

*Тонг титрайди кеч қузакнинг қучоғида,
Юлдузларни ўчирмоқда гулгун шафақ.
Жоним, қалбим шеърятнинг пичоғида,
Замин тилсим, осмон тилсим, шеър - бешафқат.*

*Мен қийналдим, ҳаёлимнинг қанотида
Денгизларни кўтаранча толиб учдим.
Юлдузларни кўп кўрганман ҳаётимда,
Денгиздаги юлдузларни келди қучгим.*

*Қўкка боқдим, ўт туташди жисмим аро,
Қат-қат булут қатларида не сир-асрор?
Ҳайрат ичра ўлдиргуси мени само,
Она замин, бир уч-йил, қўйиб юбор.*

*Мен ёр дедим, Лайлими ё Ширинми ё,
Ёки энди туғилажак бирор малак,
Мана мен деб кўз олдимда бўлди пайдо,
Мана мен деб шеърдан боқти якто юрак.*

*Юлдузларни ўчирмоқда гулгун шафақ,
Тонг титрайди кеч қузакнинг қучоғида.
Шеър ёзлар, қийноқ, сенга бўлсин шараф,
Жоним, қалбим шеърятнинг пичоғида.*

*Ҳали бутун рўйи замин шеър бўлажак,
Фақат бекор билиб орам қучоғини.
Бу дунёни сирга кўйиб яшаш керак,
Қалбга санчиб шеърятнинг пичоғини.*

ЮЛДУЗЛАР ҲАЁТИ

Англиялик таниқли футболчи Алан Ширер айна кунларда давом этаётган Европа чемпионатидан сўнг мамлакат терма жамоаси сафини тарк этишни билдирганди.

Машҳур тўптепарнинг ушбу баёноти инглиз футбол жамоатчилиги учун қутилмаган ҳол бўлди. Негаки Ширер билан боғлиқ бирон-бир салбий ҳодиса бўлмаганди. Алан ҳамон мухлислар эътиборидан тўшмаган, Буюк Британиянинг энг обрўйли ва энг қимматли футболчиларидан бири эди.

ШИРЕРНИНГ ШОНИ СЎНДИМИ?

Алан Ширер 1970 йилнинг 13 августда Ньюкасел шаҳрида туғилган. Унинг яшил майдонда юксалиши илк бор олий табақдаги «Саутгемптон» жамоаси таркибидан биринчи марта тўп суриб, шу ўйиннинг ўзида «Арсенал» дарвозасига кетма-кет уч маротаба тўп киритганидан бошланганди. Шу вақтдан бошлаб Аланнинг номи мухлислар ва футбол мутахассислари тилидан тушмай қолди ва табиийки унинг баҳоси ҳам шунга яраша ортди. 1992 йилда инглиз футбол юлдузи «Блакберен роверс» клубига 3,9 млн. фунт стерлинг (6,5 млн. доллар)га сотилади. Бу эса ўша вақтдаги рекорд сурмас эди. Ушбу жамоа сафида Ширер тўрт мавсумнинг ўзидеяқ рақиблар дарвозасига 130 марта тўп киритади. 1996 йилда у 15 млн. фунт стерлинг (25,5 млн. доллар)га ўзининг жонажон шаҳри Ньюкасел шаҳри клуби томонидан сотиб олинди, жамоадан-жамоага сотилаётган футболчилар ўртасида жаҳон рекордини ўрнатади.

Ширер — кучли, шиддатли ва акли ҳужумчи. У ҳар иккала оёқда ҳам тўпни маҳорат билан бошқара олади, рақибнинг жарима майдончасида ҳар бир ҳаракатни жуда аниқлик билан бажаради. Шунингдек, тўпни дарвозага бош билан йўллашда анча-мунча тўптепарларни ортда қолдиради.

Алан ўзининг юқоридаги қарори хусусида ҳеч қанақа тушунтириш бермаган. Унинг таланти айна гуллаб-яшнаган даврда майдонни тарк этишга аҳд қилганлиги эса минглаб футбол мухлисларини ҳайратга солган.

«Деяли телеграф» агентлиги эса таниқли ҳужумчининг халқаро аренадан кетиши сабаблари хусусида бир қанча тахминларни ўртага ташлаган. Улардан бири Ширернинг ўз жамоаси тренерлигини қабул қилишга тайёргарлик куриши билан боғлиқ экан. Жамоанинг айна дамдаги устози Бобби Робсон эса 67 ёшни уриб қўйган, лекин у ҳали-замон ўз курсисини бировга бериб қўядиганга ўхшамайди.

«Деяли телеграф»нинг юқоридаги хабаридан сўнг, Ширер келгуси фаолияти хусусида айрим режаларини баён қилиб, тренер бўлиш истағи ҳам йўқ эмаслигини ва ҳозирда таниқли футболчиларнинг китоблари, тавсиялари билан танишиб чиқаётганлигини билдирган. Баъзи футбол мутахассисларининг фикрича, жўшқин қонида адолат ва ўйинчиларга нисбатан доимий эътибор туйғулари жамланган Алан Ширердан жуда моҳир устоз чиқиши мумкин.

Ҳа, айтгандай Ширер тренерлик курсисини эгаллаш йўлида кичик бир рақобатда деярли муваффақият қозонишга ҳам улгурган. У ўтган йили анча доврқли Руд Гуллитнинг тренерлик концепциясини кескин танқид остига олди ва натижада Гуллит муддатидан илгари «Ньюкасел»дан умид узмишга мажбур бўлди.

Алан Ширер терма жамоа сафини тарк этгудек бўлса, жамоада яна бир муаммо пайдо бўлади. Сардорлик вазифасини ким бажаради? Кўплаб футбол мухлислари эса бу шарафли вазифани ҳаммомия Тони Адамс эллаб кетишига ишонч билдиришмоқда.

Бу гапларнинг ҳаммаси EURO-2000 ўйинлари бошланишида бўлиб ўтганди. Чемпионатдаги Англия терма жамоасининг шармандали мағлубиятидан кейин қандай ўзгаришлар бўлади? Буни эса вақт кўрсатади.

ФУТБОЛ

Голландия ва Бельгия шаҳарларида давом этаётган футбол бўйича Европа чемпионати ҳал қилувчи босқичга кирди.

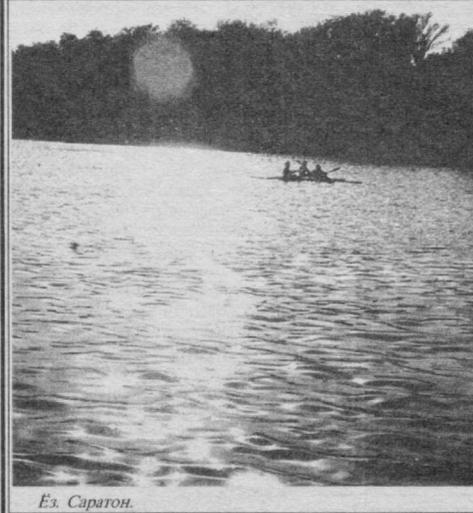
Чорак финал ўйинлари мurosасиз кураш остида ўтган бўлса-да, мутахассисларнинг баҳоратлари тўғри чиқди. Италия терма жамоаси руминиялик футболчиларни 2:0 ҳисобида мағлубиятга учратган бўлса, Португалия — Туркия ўйинида ҳам шундай натижа қайд этилди.

Франция терма жамоаси эса испаниялик футболчиларнинг қаршилигини базўр енга олди. Ҳисоб 2:1.
«Қизил лолалар» мамлаката — Голландия эса ўз майдонида Югославия терма жамоасидан яққол устун эканлигини намойиш этди. Учрашув 6:1 ҳисобида яқунланди.

Шундай қилиб, бугун ярим финалда Португалия — Франция, Голландия — Италия жўфтликлари баҳслашадилар. Бир-бирига муносиб рақиблар, шундай эмасми!?
Чемпионатнинг финал учрашуви 2 июль куни Голландиянинг Роттердам шаҳрида бўлиб ўтади.

Мен ҳам футбол мухлисман.

Ёз. Саратон.

Қутловлар

Хурматли Облоқул СУЛТОНОВ!
Сизни 27 июль - таваллуд айёмингиз билан табриклаймиз. Ишингизга ривож, умрингизга барака, ўзингизга соғлиқ - саломатлик тилаб,
Мухаммад, Исро, Дилшод, Тошкент шаҳри.

Қадрдон дўстим Рамит Раҳмонов!
Сени 5 июль — туғилган кунинг билан чин юракдан қутлайман. Соғлиқ, саломатлик, барча ишларингизда омадлар тилайман.
Хурмат билан Алишер, Хоразм вилояти

Азиз дўстим Абдували!
Сени 27 июль — касб байраминг билан муборакбод этаман. Ижодий ишларингизда баркамоллик тилайман, мамлакатимизнинг илгор журналистлари сафида бўлишингизни тилақдошиман.
Хурмат билан Хусан НИШОНОВ, Тошкент

Ҳукумат

Одамларнинг энг ёмони икки юзлама-чи киши бўлиб, у сизга бир юзини, бошқа бировга эса, иккинчи юзини кўрсатади.

ДЕТЕКТАР ҲУДА

28 июль - 4 июль

1914 йил 28 июль.

Сараевода Австрия-Венгрия тахтининг вори-си 51 ёшли Франц Фердинанд ва унинг хотини графиня Сафия Хотек ўлдирилди. Қотил «Навқирон Босния» ташкилотининг аъзоси 20 ёшли Гаврило Принцип эди. Тарихдан маълумки, Фердинанднинг ўлдирилиши биринчи жаҳон уруши бошланишига олиб келган.

30 июль.

Шу куни бошланган Криппен иши ҳам тарих саҳифаларидан жой олган. Октябрь ойига келиб мазкур иш бўйича илк бор жиноят изини аниқлашда микроскоп ёрдамидан фойдаланиш амалиётда қўллаб кўрилган эди. Экспертлар микроскоп ёрдами билан одам танасидаги оддий кўз билан илғаб бўлмас ўзгаришлар, изларни аниқлашга мушарраф бўлишган эди. Криппен ишида қўлланилган услублар далиллар йиғиши ишида улкан янгилик сифатида тан олинган эди.

1984 йил 30 июль.

Субҳидан соат 5.30 да Боливия Президенти Эрнан Силес Суасо исёнчилар томонида ўғир-лаб кетилди. Қарийб ўн соат давомида бутун Боливия ва унинг Президенти таҳлика остида қолди. Суикасд барбод бўлди. Ҳибсга олинган исёнчилар орасида собиқ президент, майор Арданиянинг шахсий қўриқчилик бўлинмаси бошлиғи ҳам бор эди.

Бунга шунки қўшимча қилиш кераки, Боливияда ўтган бир юз олтмиш йилга яқин вақт мобайнида икки юз мартага яқин давлат тўнтариши амалга оширилган.

БИР ЧИМДИМ КУАГУ

300 ДОЛЛАР БЕРДИ

Харидор:
— Айтингчи, балиқларингиз янги-ми?
Сотувчи:
— Кўрмаяписизми, тирик-ку!
— Нима, тирик бўлса, янги бўла-верадими, менинг хотиним ҳам тирик, лекин...

Икки итбоқар гаплашиб туриб-ди:
— Биласанми, менинг бульдогим негадир ҳар доим «Тико»нинг орқасидан югураверади.
— Нима китпти, кўп итлар машина орқасидан югуради...
— Тўғри, лекин менинг бульдогим уларни тўтиб келиб, боққа кўмиб қўяди-да...

Икки аёл сўхбатидан:
— Биласанми, гўзаллик салоинга кирасан деб эримдан юз доллар сўрасам, нима қилди де! Юзимга қараб туриб, 300 доллар берди-я, ярамас.

Дудук бир кишидан сўрапти:
— Б-б-билмайсизми, д-д-дудуклар мактаби қ-қ-қаерда?
— Дудуклар мактаби сенга нима керак? Шундоғам жуда яхши дудук-ланаясан-ку!

КРОССВОРД

1		2		3	4	5	6	7	8
9				10				11	
	12	13	14		15		16	17	18
				19	20		21		
22		23		24			25	26	
27					28				29
30				31			32		33
	34						35		36

Бўйига:

1.Ҳафта куни. 2.Америка киноакадемиясининг олий мукофоти. 3.Ун, сас. 4.Осиёдаги давлат. 5.Гавда. 6.Европада яшовчи миллат. 7.Ўзганин мулкидан маълум бир вақт мобайнида фойдаланиш. 8.Қишининг энг узоқ туни. 13.Бирқў сузининг синоними. 14.Улка. 17.Денгиз хайвони. 18.Э.Воҳидов асари. 20.Жамиятнинг кичик бўғи. 21.Улчов бирлиги. 23.Она юрт. 24.Тўппонча тури. 25.Юқори лавозим, амал. 26.Мамлакатимизда ишлаб чиқариладиган автомобиль. 27.Пардоз анжومي. 29.Вақт бирлиги.

Энига:

1.Мамлакатимизнинг олий мукофотларидан

бири. 4.Маълум бир юлдузлар туркуми. 6.Ҳўққ-тартибот идораси. 9.Европа давлатларидан биринчи пул бирлиги. 10.Европадаги йирик музей. 11.Физик атама. 12.Сабр-тоқат. 15.Электроника маҳсулотлари билан машҳур япон фирмаси. 16.Европача мумтоз қўшиқ тури. 19.Номини абдиатга муҳрлаб кетган швед олимни. 22.Ютук, мукофот. 25.Юксад ахлоқий тушунчалардан бири. 28.Юқорига ва пастрга олиб тушувчи қўрилма. 30.Кемаларнинг тўхташ жойи. 31.Ҳиндистондаги шаҳар. 32.Исромининг беш устунидан бири. 33.Ҳийла. 34.Еқилғи тури. 35.АҚШдаги автокомпания. 36.Автомобиль қисми.

Тузувчи: Л.НОРКУЛОВ